

Vedlegg

**Referat
frå open høring i
Den særskilte komité til å behandle redegjørelse fra justisministeren og
forsvarsministeren i Stortingets møte 10. november 2011 om angrepene 22. juli
om**

**Behandling av utgreiing frå justisministeren og forsvarsministeren
om angrepa 22. juli 2011**

Høring onsdag 18. januar 2012:

Forsvarsminister Espen Barth Eide og forsvarssjef Harald Sunde	*	3
Justisminister Grete Faremo	*	15

**Open høring i
Den særskilte komité til å behandle redegjørelse fra
justisministeren og forsvarsministeren i Stortingets
møte 10. november 2011 om angrepene 22. juli
onsdag den 18. januar 2012 kl. 11.15**

Møteleiar: Knut Arild Hareide (KrF)
(leiar i komiteen)

S a k :

Behandling av utgreiing frå justisministeren og forsvarsministeren om angrepa 22. juli 2011.

*Høring med forsvarsminister Espen Barth Eide
og forsvarssjef Harald Sunde*

Møteleiaren: Da vil eg på vegner av Den særskilte komité få ønskje velkommen til høring. Torsdag den 10. november heldt justisminister og forsvarsminister ei utgreiing i Stortinget om angrepa 22. juli. Det blei bestemt at ein særskild komité skulle setjast ned for å behandle saka vidare i Stortinget. Etter at komiteen har behandla saka og gitt si innstilling, vil saka kome opp til debatt i Stortinget den 8. mars.

Komiteen har i to omgangar sendt spørsmål om saka til ulike departement. Komiteen har invitert følgjande til høringa i dag: forsvarsminister Espen Barth Eide, justisminister Grete Faremo, forsvarssjef Harald Sunde, sjef for Politiets tryggingsteneste Janne Kristiansen og fungerande politidirektør Vidar Refvik.

Komiteen har identifisert nokre sentrale tema for sitt arbeid. Desse er førebygging av radikalisering og valdeleg ekstremisme, PST, politiets responstid, helikopterberedskap, kommunikasjon i nødetatane, beskyttelse av utsette objekt, samhandling mellom politi og forsvar og omsorg for og oppfølging av offer og pårørande.

Eg vil peike på at det er nokre forskjellar mellom 22. juli-kommisjonen, som regjeringa har nedsett, og komiteen her på Stortinget. Det er eit viktig arbeid som blir gjort her på Stortinget. Me skal peike ut ei retning for arbeidet med å styrkje beredskapen og auke sikkerheit for befolkninga. Me skal sjå på forbetringar på både kort og lang sikt, men det blir opp til 22. juli-kommisjonen å dra endelege konklusjonar når det gjeld ansvar og svikt.

Me lever i ei tid då vanskelege saker ofte blir forenkla. Me har eit felles ansvar, både posisjon og opposisjon, for å unngå å trekke forhaste konklusjonar, dekkje over fakta og å fordele skuld. Samtidig er det viktig at me med bakgrunn i den informasjonen me no har, identifiserer kva for tiltak som er nødvendige å setje i verk for å auke samfunnssikkerheita. Det som trengst, er vilje til endring og vilje til læring. Oppdraget vårt her er ikkje først og fremst å bidra til historieskriving, men å lære å forhindre nye terrorangrep og å forbetre beredskapen.

Komiteen har i dag relativt kort tid, og me ønskjer svar på mange spørsmål. Me har sett oss godt inn i det skriftlege

svaret regjeringa har gitt, og ønskjer ikkje ein repetisjon av desse, men utfyllande informasjon og vurderingar.

Komiteen har fastsett følgjande prosedyre for høringa. Først blir forsvarsministeren og forsvarssjefen hørte. Etter pausen kjem justisminister, PST-sjef og fungerande politidirektør. Dei inviterte får først halde ei innleiing kvar, deretter blir det ein spørsmålsrunde der representantar frå dei ulike partia får anledning til å spørje ut dei inviterte. Deretter får komiteen anledning til å stille nokre oppfølgings spørsmål. Dei inviterte får heilt til slutt ordet til ei kort oppsummering.

Eg vil òg gjere merksam på at den raude lampa vil lyse når det står att 30 sekund av taletida. Me må òg bruke lydstyret fordi sendinga går ut via nett og blir dekt av media.

Da vil eg gi ordet til forsvarsminister Espen Barth Eide, som har 10 minutt til si innleiing.

Statsråd Espen Barth Eide: Komiteleder, jeg takker for invitasjonen til denne høringen. Jeg er svært glad for denne anledningen til å være med og belyse en serie spørsmål som både er usedvanlig viktige for oss alle, og som også er svært kompliserte. Jeg vil umiddelbart slutte meg helhjertet til den tonen som legges opp fra komitéleder, om at her er det viktig å unngå forhastede slutninger og enkle løsninger, og om å samarbeide grundig om å finne ærlige og gode svar på hvor vi står, og hvilke utfordringer vi står overfor. Jeg vil gjerne prøve å bidra til det. Formålet er at vi sammen blir best mulig rustet for framtiden, en framtid som vi jo ikke kjenner. Jeg vil kanskje begynne med å advare mot at vi ender opp med å forsøke å forhindre 22. juli 2011 nr. 2. All erfaring tilsier at neste krise blir grunnleggende annerledes enn den forrige, og de som bare ruster seg for å møte den forrige krisen bedre enn forrige gang, vil da bomme på den krisen som kommer. Det tror jeg er viktig lærdom fra krisehåndtering.

Den 22. juli 2011 svarte Forsvaret ja på samtlige anmodninger fra politiet og handlet på en proaktiv måte for å møte dem også før de kom. For å lære hvordan vi eventuelt kan bli raskere og bedre, gjennomgår forsvarssektoren likevel på en grundig måte sin evne til beredskap og krisehåndtering med tanke på sivile kriser. Daværende forsvarsminister Faremo var opptatt av dette i sin redegjørelse for Stortinget den 10. november i fjor.

Jeg har også lyst til å si at jeg tror det er et greit utgangspunkt at selv om vi alltid må strebe etter å bli så gode som vi overhodet kan, må vi ta med oss i et åpent og liberalt samfunn at vi aldri vil være hundre prosent klare for noe vi ikke vet hva er. Det vil alltid være en usikkerhet rundt det å leve og det å være et moderne samfunn. Usikkerhetene endrer seg, vi må følge etter dem, vi må møte dem, vi må komme dem i møte, men vi må være kjent med at en usikkerhet alltid vil eksistere i ethvert samfunn, ikke minst i et åpent, moderne og liberalt samfunn som det vi har.

Sivile kriser skal i utgangspunktet alltid håndheves av sivile myndigheter. Det er et grunnleggende prinsipp i Norge. Forsvarets primære oppgave er å drive suverenitetshevdelse og forsvare landet mot ytre angrep. Denne prin-

sipielle ansvarsfordelingen ligger fast også etter 22. juli. Jeg mener det er riktig.

Ved sivile kriser og hendelser har Forsvaret likevel en rekke kapasiteter som kan være relevante for å støtte krisehåndteringen. Alle Forsvarets tilgjengelige ressurser kan i utgangspunktet stilles til rådighet for å ivareta samfunnssikkerheten, avhengig av den faktiske situasjonen og de sivile myndigheters behov. Noen strukturelementer er særlig relevante og spesielt forberedt på slik bistand. Det gjelder særlig Heimevernet, primært i forbindelse med bistand til objektsikring. Forsvarets spesialkommando, FSK, har beredskap for kontraterror. Lufttransport generelt, og helikoptertransport spesielt, er avgjørende kapasiteter for å kunne bistå politiet. Det samme gjelder Forsvarets eksplosivryddetjeneste. Når det gjelder Forsvarets kapasitet til å bistå i forbindelse med kontraterror, vises det ellers til den årlige lukkende redegjørelsen for utenriks- og forsvarskomiteen om forsvarssjefens vurdering av Forsvarets samlede operative evne.

Jeg vil også henlede oppmerksomheten mot at vi har et stadig økende fokus på truslene innenfor det som kalles CBRN, altså kjemiske, radiologiske, biologiske og nukleære trusler, rett og slett fordi de nå har flyttet seg fra først og fremst å være assosiert med masseødeleggelsesvåpen levert av andre stater, til å være et potensielt terrorvåpen, f.eks. «skitne» radiologiske bomber. Forsvaret har bygget, og bygger videre ut, en kapasitet som opprinnelig har vært orientert mot Forsvarets egne behov, men som jeg nå ser at vi kan se nærmere på om også kan få en sekundærrolle i forhold til samfunnets bredere behov. Dette gjelder forebygging og beskyttelse og også skadebegrensning dersom den type angrep skulle skje som, hvis de skjer, sannsynligvis har et omfang som går langt, langt utover det man kan oppnå med mer tradisjonelle midler.

Så vil jeg også minne om at som en del av Forsvarets løpende virksomhet er det flere enheter som rutinemessig har sivilt rettede oppgaver som en vesentlig del av sin portefølje. Eksempler på dette er Kystvakten, grensevakten, H.M. Kongens Garde og Etterretningstjenesten.

Forsvaret har gjennom mange år bidratt med ressurser i ulike typer situasjoner, fra terrorhandlingene 22. juli til leteaksjoner, opprydding etter oljesøl og i forbindelse med kraftig uvær. Totalforsvarskonseptet er en viktig tradisjon i Norge. Tradisjonelt dreide det seg om det sivile samfunnets støtte til Forsvaret i krise og krig. I vår tid har dette endret seg til å være en mye mer gjensidig relasjon, hvor det vel så ofte er Forsvaret som bistår det sivile samfunn. Det er også viktig å være klar over at i Norge er Forsvarets mulighet til å bistå politiet betydelig mer solid hjemlet og betydelig mer omfattende enn i en del land det er naturlig å sammenligne seg med. Vi har altså ingen andre begrensninger enn dem som ligger i bistandsinstruksen og den type regelverk, som understreker at det alltid skal være en sivil anmodning, og det er sivil myndighet – normalt politiet – som har oversiktsbildet, og som henter Forsvarets ressurser inn. Men alt fra heimevern til F-16-fly kan i prinsippet brukes. En del andre land har beskrankninger på det som vi, jeg vil si heldigvis, ikke har i Norge.

Forsvaret er ett av statens to utøvende maktapparat og

vil alltid være beredt til å bistå politiet med tilgjengelige og relevante kapasiteter i forbindelse med terror eller annen alvorlig kriminalitet innenfor bistandsinstruksens rammer. Tidlig varsling om mulig behov for slik bistand er avgjørende for å starte nødvendige forberedelser og redusere responstiden så mye som mulig. Innsats fra Forsvarets enheter utløses uansett ikke før den ansvarlige politimyndighet ber om dette. Men det er altså svært fornuftig at man tidlig vet at en slik mulighet kan oppstå – eller selv tenker seg fram til det – som vi fikk flere eksempler på 22. juli.

Når det gjelder bistand fra Forsvaret til andre oppgaver, er det samtidig viktig å påse at Forsvaret ikke påtar seg oppgaver som egentlig bør – eller best kan – ivaretas av sivile aktører.

Forsvaret er dimensjonert for å ivareta sine primæroppgaver, og støtten til samfunnssikkerheten skal i prinsippet ikke være bestemmende for Forsvarets struktur, selvfølgelig utover der hvor det er en naturlig del av porteføljen – tilfellet kystvakt, grensevakt osv. Forsvaret skal – og bør – forbli et sikkerhetspolitisk instrument for å beskytte Norge mot angrep utenfra. Den struktur som er etablert for å ivareta primæroppgavene, gir imidlertid Forsvaret betydelig kapasiteter og kompetanse til å bidra til ivaretagelse av samfunnssikkerheten. Og, som nevnt, de enheter som er spesielt forberedt på slik bistand, eller som har rutinemessig siviltrettede oppgaver som en vesentlig del av sin portefølje, vil naturligvis allerede i utgangspunktet ha dette som en del av sin karakter og opptrening.

Jeg arbeider i disse dager med en ny langtidsplan for Forsvaret. Forsvarets rolle innenfor samfunnssikkerhet vil bli behørig omtalt her. Sett i lys av erfaringene fra 22. juli ble forsvarssjefen gitt et ekstra oppdrag knyttet til utarbeidelsen av forsvarssjefens fagmilitære råd om å se spesielt på hvordan Forsvarets ressurser ved behov skal kunne benyttes til støtte for det sivile samfunn. Hans innspill på dette området tas med i arbeidet med en ny langtidsplan og tillegges stor vekt. Det legges ikke opp til å etablere nye militære kapasiteter eller strukturer særskilt til støtte for det sivile samfunn. Eventuelle nye pålegg til Forsvaret, som eksplisitte oppdrag eller skjerpet beredskap, vil være ressurskrevende når det gjelder både økonomi, personell og infrastruktur. Slike tiltak må derfor være gjenstand for helhetlige vurderinger for å sikre balanse mellom de samlede oppgaver og ressursene. Vi skal likevel fortløpende vurdere hvordan Forsvarets kapasiteter kan innrettes og brukes mest mulig hensiktsmessig til støtte for sivile myndigheter. Terrorangrepene 22. juli har vist at noen av Forsvarets kapasiteter er særlig relevante i slike situasjoner.

Transportstøtte med helikopter er en etterspurt ressurs. Vi vurderer mulighetene for videreføring av dagens helikopterberedskap på Rygge utover 1. august 2012, som har vært den nåværende tidshorisonen. Langtidsplanen vil også omtale hvordan Forsvarets samlede helikopterressurser kan utnyttes på en best mulig måte. For øvrig vil jeg påpeke viktigheten av nye retningslinjer for Hovedredningsentralens vurdering av politiets anmodning om bruk av Forsvarets redningshelikoptre i akutte situasjoner.

HVs primære oppgave er å utføre lokale militære oppdrag, som bl.a. innebærer sikring av viktige objekter til støtte for Forsvarets totale innsats. HV er også en viktig ressurs for bistand til det sivile samfunn, spesielt i forhold til vakt og sikring av viktige ikke-militære objekter. Jeg vil i kommende langtidsplan også legge stor vekt på en ytterligere styrking av HVs kvalitet og tilgjengelighet både for å kunne løse sine militære oppdrag og for å kunne gi en enda bedre evne til å bistå sivile myndigheter ved behov.

Forsvarets ressurser må kunne settes inn hurtig og effektivt hvis det anmodes om bistand. Dette krever en klar ansvarsfordeling, effektive samarbeidsprosedyrer og en proaktiv tilnærming dersom kriser oppstår, både fra Forsvarets side og fra sivile myndigheters side. Sivile og militære myndigheter må derfor styrke den gjensidige kjennskap til hverandres behov og kapasiteter.

Jeg vil, i nært samarbeid med justisministeren, sørge for at det blir satt ytterligere fokus på gjensidig informasjonsutveksling mellom Forsvaret og politiet på alle nivåer. Regelmessig og målrettet øving og trening er en viktig forutsetning for dette. Den omfattende øvings- og treningsaktiviteten mellom Forsvaret og politiet og mellom Forsvaret og andre relevante aktører på sivil side skal videreutvikles og styrkes.

Som tidligere nevnt finnes det en rekke lover og andre bestemmelser som hjemler sivil/militært samarbeid, og som i hovedsak fungerer bra. Særlig viktig er bistandsinstruksen, som ble vedtatt ved Kgl. resolusjon 28. februar 2003. Instruksen regulerer det operative samarbeidet mellom Forsvaret og politiet og skal sikre at Forsvarets bistand ytes innenfor vedtatte ansvarslinjer og i henhold til Grunnlovens bestemmelser om bruk av militær makt. I samarbeid med Justisdepartementet ...

Møteleiaren: Eg vil minne om at tida er over, forsvarsminister. Så dersom du kan kort avslutte...

Statsråd Espen Barth Eide: Utmerket! Jeg kan komme tilbake til det. Det er noen viktige poeng som jeg gjerne tar i debatten etterpå. Men jeg er opptatt av at vi lar forsvarssjefen utdype enkelte av de nevnte forholdene i sin innledning, og så kommer vi tilbake til mange av de tingene som jeg også har lyst til å formidle.

Møteleiaren: Da seier eg tusen takk for innleiinga frå Espen Barth Eide, og eg gir ordet til forsvarssjef Harald Sunde. Ver så god – du har 10 minutt til innleiing.

Harald Sunde: Jeg takker for invitasjonen til denne høringen. Gjennom forsvarssjefens fagmilitære råd har jeg anbefalt den videre utviklingen av Forsvaret. Etter den tragiske hendelsen den 22. juli ga forsvarsministeren meg et tilleggsoppdrag om spesifikt å vurdere beredskap og evne til bistand til det sivile samfunn. Dette er grundig utredet i prosessen. Det fagmilitære råd beskriver en forsterket evne til militær innsats, som også gir en forsterket evne til støtte til det sivile samfunn i nødssituasjoner.

Forsvarets organisasjon og evne er dimensjonert for å løse Forsvarets oppgaver. Bistandsinstruksen regulerer

Forsvarets støtte til politiet i en sivil krisesituasjon. Instruksen definerer som kjent tre ulike former for bistand: administrativ, operativ og håndhevelsesbistand. Håndhevelsesbistanden kan kreve maktbruk. Av den grunn er det viktig at personellet er riktig trent og utrustet for slike oppdrag.

I en sivil krisesituasjon er det politiet som har ansvaret, og det er politiet som har den hele situasjonsforståelse. Forsvaret klargjør ressurser ut ifra situasjonen og på anmodning fra politiet. Disse settes inn i operasjonen når politiet bestemmer det. Koordinerende dialog på taktisk nivå mellom politiet og Forsvaret, som det også var den 22. juli, er ikke hjemmelsgrunnlag for innsetting av Forsvarets ressurser, men en slik dialog er svært viktig for klargjøring av de riktige ressurser og selve innsatsen. Jeg mener at dette bør utvikles ytterligere.

Den 22. juli mottok Forsvaret fem bistandsanmodninger fra politiet. Alle omhandlet håndhevelsesbistand. Forsvaret klargjorde en rekke kapasiteter som det kunne tenkes at politiet ville få behov for, før politiet formelt anmodet om disse. Den 22. juli og i tiden etter bisto Forsvaret politiet konkret med en rekke relevante ressurser. I tillegg var flere kapasiteter klargjort, men ble ikke benyttet, herunder spesialstyrkene.

Forsvaret har et selvstendig ansvar for å sikre objekter som er av avgjørende betydning for forsvarsevnen. Dette er militære nøkkelpunkter. Forsvaret har prosedyrer for utarbeidelse av en nøkkelpunktliste med oversikt over disse objektene. Dette er nedfelt i forsvarssjefens nøkkelpunkt-direktiv. Nøkkelpunktene består av både militære og sivile objekter. For nøkkelpunktene er det utarbeidet planer og avsatt styrker som har sikring av objektene som sin primæroppgave.

Politiet har også et ansvar for å sikre andre objekter som ikke er militære nøkkelpunkt. Forsvaret kan etter anmodning fra politiet støtte med å sikre disse. Her vil særlig Heimevernet, men også andre deler av Forsvaret, kunne støtte. Jeg peker i denne sammenheng til mitt fagmilitære råd, hvor jeg er anbefalt en ytterligere styrking av Heimevernets evne til objektsikring.

Vi trenger en overordnet og sektorovergripende vurdering av de ulike objektsregimer, og jeg ser svært positivt på det pågående arbeid mellom Forsvarsdepartementet og Justisdepartementet med å vurdere objektsikring i et helhetlig samfunnsperspektiv. Konklusjonen fra dette arbeidet vil jeg legge til grunn for nødvendig oppdatering av forsvarssjefens nøkkelpunkt-direktiv og nøkkelpunktliste.

I et moderne innsatsforsvar ligger det et bredt spekter av kapasiteter. Disse vil være relevante til støtte innen samfunnssikkerhet. De beredskapskrav som stilles til de enkelte enheter, er fastlagt i forhold til Forsvarets oppgaver. Beredskap er som kjent kostnadskreven, og det vil være svært kostbart å ha alle enheter fullt operative og tilgjengelige til enhver tid. Beredskapskrav for de ulike enheter fastsettes derfor hvert år av Forsvarsdepartementet. Pålagte beredskapskrav varierer fra minutter til flere måneder og er avhengig av hvilke oppgaver de enkelte enheter skal løse.

Forsvaret definerer den tid det tar fra ordre blir gitt, til

enheten er fullt oppsatt og utrustet på sitt oppsetningssted som enhetens klartid. Enheten skal alltid være klar senest innen sin klartid. I en gitt situasjon vil enheten alltid tilstrebe å være klar så raskt som mulig og vil normalt stille styrkene til innsats før klartiden er løpt ut. Som illustrerende eksempel nevner jeg at politiet den 22. juli anmodet om støtte fra flere ressurser i Forsvaret, herunder Heimevernet. Anmodningen gjaldt støtte til objektsikring i Oslo, med virkning fra kl. 06.00 den 23. juli. Heimevernet var på plass med innsatsstyrken godt innenfor den fastsatte klartid.

Politiet anmodet også om helikopterstøtte. Forsvarets helikoptre, med unntak av Sea King, hadde ikke beredskap. Trass i dette og det at det var midt i fellesferien, var Forsvaret raskt i stand til å stille med flere helikoptre. Som kjent ble det etablert en militær helikopterberedskap med to Bell-helikoptre på Rygge flystasjon den 1. oktober 2011. Denne kan også bistå politiet. Vi vurderer nå hvordan denne helikopterberedskapen kan videreføres og eventuelt videreutvikles.

Forsvarets kapasiteter må være trent og tilgjengelig for å løse sine oppgaver. Fagmilitært råd styrker denne evnen gjennom etablering av hæravdelinger, med økt operativ tilgjengelighet også i Nord-Norge. Ved kontraterroroperasjoner er det Forsvarets Spesialkommando som har denne oppgaven. Dette er et krevende oppdrag, som stiller høye krav til ferdigheter og intens samtrening med politiet, både i planlegging og i utførelse.

Utover bistandsinstruksen er det utarbeidet konkrete samarbeidsavtaler mellom Forsvarets operative hovedkvarter og Politidirektoratet og mellom det enkelte heimevernsdistrikt og politidistriktene. Dette klargjør Forsvarets støtte til politiet og avklarer behov for øvelser og trening knyttet til objektsikring.

I etterkant av 22. juli evaluerer Forsvaret egen innsats og samvirket opp mot politiet. Jeg mener at samvirket mellom våre to etater fungerer godt, men at det selvfølgelig finnes rom for å forbedre dette ytterligere.

En viktig forutsetning for godt samvirke mellom politiet og Forsvaret er kunnskap om hverandre. Forsvaret må ha kunnskap om hvilke relevante ressurser vi kan tilby i forhold til politiets behov. Politiet på sin side må ha inngående kunnskap om hvilke ressurser de kan anmode om, herunder kunnskap om kapasitet, reaksjonstid og egnethet. Dette kan sikres gjennom godt samarbeid og godt planverk. Økt kunnskap om hverandres kapasiteter leder også til de beste løsninger og hindrer at innsetting av feil kapasitet kommer i veien for gode og effektive operasjoner.

En annen viktig forutsetning for klar og effektiv støtte er god samtrening mellom politiet og Forsvaret. Stadi-ge øvelser vil identifisere behov for endringer og justeringer av planverk, hvilket øker beredskapen. Godt planverk og hyppige øvelser vil også øke tilliten mellom etatene og bidra til effektive beslutningslinjer. Videreutvikling av liaisonfunksjonene mellom etatene, herunder opprettholdelse av kontinuerlige vaktposisjoner ved krisehåndtering, er avgjørende i denne sammenheng. Det er videre viktig for både politiet og Forsvaret å være proaktive med hensyn til bistand og støtte.

Forsvaret har gjennomført analyse til fagmilitært råd, anbefalt en styrket militær evne til innsats. Dette vil også gi en styrket evne til bistand for det sivile samfunn i nød. Spesielt vektlegges en styrket kvalitet for Heimevernet. Heimevernet får en mer fleksibel evne til å løse oppgavene og en styrket evne til regional beredskapsplanlegging. Også Hæren får en styrket tilgjengelighet og innsatsevne.

Møteleiaren: Da er tida ute, forsvarssjef – viss du vil avslutte kort?

Harald Sunde: Ja.

Uavhengig av dette er det viktig å gjøre samarbeidet mellom politiet og Forsvaret bedre.

Til slutt: Historien har vist oss at neste krise vil være helt annerledes enn den vi nettopp opplevde.

Takk for oppmerksomheten.

Møteleiaren: Eg vil seie tusen takk for gode innleingar frå forsvarssjef Harald Sunde og forsvarsminister Espen Barth Eide.

Me går no over til spørsmålsrunden, der partia i første omgang får 5 minutt kvar. Dei styrer sjølve dei 5 minutt.

Eg startar, som ordførar for saka.

Fleire gonger har det blitt sagt at det er mogleg å få eit forbetra samarbeid mellom politiet og Forsvaret. Mitt spørsmål er om det òg er mogleg med eit tettare samarbeid i framtida. Ansvarsforholda er jo tydelege i dag, men me veit at i politiets beredskapssystem er det òg identifisert veldig mange ressursar innan Forsvaret. Forsvarets spesialstyrke – helikopterstyrke, bl.a. – er ein viktig del av politiets beredskapssystem. Når me veit at det tok over 3 timar frå bombeeksplosjonen i regjeringskvartalet til Forsvaret blei bedt om å hjelpe, er mitt spørsmål: Dersom me opplever denne typen hendingar, bør Forsvaret da inn tidlegare? Begge har peikt på at me må få eit betre samarbeid. Men bør me òg få eit tettare samarbeid mellom politiet og Forsvaret i framtida? Spørsmålet er både til forsvarsministeren og til forsvarssjefen.

Statsråd Espen Barth Eide: Det ligger jo i det både forsvarssjefen og jeg sier, at dette er et samarbeid som vi ønsker å ta videre. Sånn sett vil det bli både bedre og tettere.

Nå er jo ikke dette 22. juli-kommisjonen, og vi er enige om ikke å fokusere spesielt på det. Men siden det er relevant for erfaringen, var kontakten mellom politiet og Forsvaret etablert etter få minutter, og en rekke ressurser gjorde seg tilgjengelige – det var kjent meget tidlig, dette er jo ting som ble gjennomgått den 10. november – som altså gjorde at bistandsanmodningen ble en formalitet, og den forsinket ingenting når det gjaldt samarbeidet i den konkrete situasjonen.

Men så kan det jo være fremtidige situasjoner av en helt annen karakter. Jeg tror det viktigste svaret her ligger i at vi er veldig klare på ansvarsfordelingen. Det er noen viktige prinsipper. Jeg vil understreke det forsvarssjefen la vekt på, altså forholdet mellom administrativ bistand, operativ bistand og håndhevelsesbistand. Det er viktig at

hele komiteen også tenker igjennom at i Norge vil vi i utgangspunktet ikke ha det slik at militære styrker skal drive politiarbeid overfor norske borgere. Det er altså en viktig prinsipiell avveining som vi skal ta med oss også i vanskelige tider, men vi har allikevel anledning til det når dette gjøres etter klare og formelle regler. Så lenge vi tar vare på den liberale rettsstatens grunnsyn på forholdet mellom de to typer statsmakt, er jeg tilhenger av et tett og godt og vel forberedt samarbeid i forlengelsen av det som allerede eksisterer.

Møteleiaren: Før forsvarssjefen svarer: Forsvarssjefen sa jo òg at ei rekkje kapasitetar blei klargjorde, men ikkje nytta – medrekna spesialstyrken. Og eg har lyst til å spørje: Når det gjeld tettare samarbeid, med bakgrunn i dei erfaringane me no har, korleis ser forsvarssjefen for seg samarbeidet mellom FSK, altså Forsvarets spesialkommando, og politiet i framtida?

Harald Sunde: Takk, leder. Det jeg pekte på i min innledning, er nettopp et tettere samarbeid. Dette tettere samarbeidet har vi innledet gjennom at Forsvaret har etablert en forbindelsestjeneste i Politidirektoratet, og den må styrkes slik at den er mer robust. Tilsvarende, når vi nå har etablert vårt nye, operative hovedkvarter på Reitan, har vi skapt plass og tjeneste for politiet i vårt eget hovedkvarter for å etablere kortest mulige linjer i både bistandsanmodninger og ledelse.

Utover dette vil jeg igjen peke på at det som gir oss best beredskap, er å ha tenkt tankene på forhånd og gjennomføre en solid beredskapsplanlegging – en beredskapsplanlegging som berører begge etater, og at begge etater i et nært samarbeid også går gjennom disse planene systematisk, og at de øver. Nettopp gjennom øving kan vi finne de feil og mangler som en plan eventuelt har, og derved også lære av våre feil i øvelse og ikke i operasjon.

Over til forholdet mellom Forsvarets spesialkommando og Politiets beredskapstropp: Nettopp dette samholdet mellom FSK og beredskapstroppen er et godt eksempel på et nært og tett samarbeid mellom politi og forsvar.

Møteleiaren: Da gir eg ordet til Jan Böhler, som òg har 5 minutt til å stille spørsmål.

Jan Böhler (A): Takk, leder. Vi så dessverre den 22. juli et eksempel på hvor mye skade én ugjerningsmann kan påføre et moderne samfunn. Og som forsvarsministeren og forsvarssjefen har vært inne på, må vi ta høyde for, når vi skal sørge for sikkerheten i framtiden, at det kan skje hendelser vi ikke kan ane dimensjonene av i dag. Vi legger til grunn fortsatt at politiet skal ha ansvaret, at de skal be om bistand, men det vil jo være sånn at politiet kan trenge en helt annen type omfattende bistand, hurtigere bistand, både når det gjelder objektsikring og også av mer operativ karakter, i situasjoner som vi i dag ikke kan tenke oss.

Jeg vil gjerne få stille to spørsmål i den forbindelse. Det ene gjelder hvilke kapasiteter man kan tenke annerledes rundt, f.eks. Hans Majestet Kongens Garde. Når det

gjelder hovedstadsområdet, som har en nærhet og en tilgjengelighet som skiller seg fra alle andre kapasiteter som ligger i nærheten, kan man her tenke seg at man ser nærmere på hvilke typer oppgaver Garden – og særlig underoffiserer og offiserer, ansatt mannskap – kan trenes til, kan forberede seg på, i forhold til å bistå politiet hurtig i den typen situasjoner som vi i dag ikke kan forutse, men som vi må tenke gjennom.

Det andre som jeg også vil spørre om i tilknytning til det, gjelder FSK, altså Forsvarets spesialkommando. Jeg er klar over at det er graderte opplysninger, men når man ser hvor mye tidsperspektivet her betyr, hvordan vil man jobbe for å intensivere vektleggingen av tidsaspektet? Det er helt åpenbart at de ikke vil kunne sammenliknes med Deltas, altså beredskapstroppens, reaksjonstid på noen måte. Det er en annen type kapasitet. Men hvordan vil man jobbe for å øke muligheten til å bistå hurtigere? Jeg spør både forsvarsminister og forsvarssjef.

Statsråd Espen Barth Eide: Det er to veldig sentrale spørsmål. Det er åpenbart for oss alle at det vil være noen særlige utfordringer knyttet til hovedstaden, hvor de sentrale maktinstitusjonene – bl.a. dette hus – ligger, og regjeringen og Forsvarets ledelse f.eks. Det mener jeg også. Her er jeg glad for å kunne si at forsvarssjefen i sin anbefaling til meg har drøftet muligheten for å bruke Garden mer til den type sikring av hovedstaden. Det finnes jo ikke noen andre militære styrker som både har volum, skarphet og trening, som likner på Garden i Oslo. Så at man altså utvider oppdraget for Garden når det gjelder denne støtten til samfunnssikkerheten, til å være en av de primære militære ressursene, er en tanke jeg varmt støtter, med det samme forbehold som jeg har sagt hele tiden, ikke sant, at vi må huske på de prinsipielle avveiningene, når og hvem. Det er litt viktig, tror jeg, at komiteen forstår hva jeg mener med det. Det er altså ikke bare å sette en soldat til å vokte en sivil bygning i fredstid, og så er problemet løst. For selv det å vokte en bygning er håndhevelsesbistand: Hvis du først skal vokte den, må du være villig til å bruke makt hvis noen prøver å ta seg inn likevel. Det betyr altså at man potensielt skyter mot en sivil borger. Det er regler for når det kan skje, men det er veldig viktig å skjønne at det ikke bare er å få en soldat eller en heimevernsmann til å dukke opp. Det må også være veldig klart for vedkommende hva som er rommet for maktbruken, fordi prinsipielt sett er politiet trent for minimum bruk av makt, altså at man venter lengst mulig med å bruke makt til det helt sikkert er nødvendig, mens man i en militær sammenheng trener for en maktbruk som har en litt annen karakter: Du skal vinne slaget og nedkjempe de andre. Så lenge man tar det med seg, mener jeg at en utvidet bruk av Garden kan være et godt svar.

Så til forsvarssjefen: I tillegg til å være forsvarssjef er han også den som har bygd opp FSK-miljøet i Norge, og jeg synes det er naturlig at han kan si hvordan dette samarbeidet eventuelt kan bli ytterligere styrket.

Harald Sunde: Takk. Bare noen ytterligere ord om Garden. I virkeligheten driver Garden objektsikring hver

dag, 24 timer i døgnet. Objektene er de kongelige residenser. Det er ikke bare spill og musikk, men det er en alvorlig jobb som de gjør sammen med politiet. Det er allerede planer dersom trusselen skulle materialisere seg, og den 22. juli tok det 15 minutter til Garden var i kontakt med politiet.

Garden er en avdeling som ligger på Huseby, også med sine egne reserver, og de har en kapasitet både til å forsterke sitt eget vakthold og komme umiddelbart til håndte ved andre objekter. Det har jeg foreslått i det fagmilitære råd.

Møteleiaren: Tusen takk – me har ei tidsramme. Det blir moglegheit for oppsummering mot slutten.

Da gir eg ordet til Anders Anundsen.

Anders Anundsen (FrP): Alle mine spørsmål går til forsvarssjefen, så jeg anmoder om at han besvarer spørsmålene.

Stortinget har over tid vært veldig tydelig på at Heimevernet skal ha en hurtig og utholdende evne til å beskytte viktig infrastruktur og støtte nasjonal krisehåndtering. Sjef HV-02 har meddelt at de kunne vært raskere til stede om politiet hadde anmodet om det. Hvor mye raskere?

Det er fint hvis du svarer litt raskt, for jeg har dårlig tid.

Harald Sunde: For det første: Anmodning om bistand til sikring ble av politiet satt til den 23. kl. 06.00.

Anders Anundsen (FrP): Det vet jeg, men hvor raskt?

Harald Sunde: Sjef HV-02 har i ettertid vurdert at denne innsatsen kunne vært gjennomført i tidsrommet fra to til fire timer. Vi i forsvarsetaten iverksatte sikring av forsvarsbygget. Det tok to timer før en styrke på 80 mann var til stede.

Anders Anundsen (FrP): Bare for å være tydelig på det: Betyr det at HV-02 kunne stilt to–fire timer etter anmodning? Er det det som er det konkrete svaret?

Harald Sunde: Ja.

Anders Anundsen (FrP): Og da med den kapasiteten som de stilte med etter avtale 06.00?

Harald Sunde: Ja.

Anders Anundsen (FrP): Så det eneste som manglet fra politiets side, var rett og slett en henvendelse.

Vi så i etterkant av situasjonen at HV manglet en del utstyr. Det var flere som ikke hadde skuddsikre vester, det var ikke adekvat ammunisjon. Hvordan er den situasjonen i dag? Dersom en skulle være utsatt for et terroranslag, har man fått kontroll på utstyrssituasjonen til Heimevernet?

Harald Sunde: Sjef for HV-02 rapporterer til meg at problemene med tilgjengelighet til tennstempel til våpne-

ne og tilgjengelighet til skarp ammunisjon nå er ryddet av veien.

Anders Anundsen (FrP): Så det betyr at innen mellom to og fire timer vil HV være adekvat utrustet ved en anmodning fra politiets side?

Harald Sunde: Det rapporterer HV-02. Men på bakgrunn av det som fant sted, har også jeg iverksatt en kontroll av tennstempel og beredskapsammunisjon i hele Heimevernet over hele landet.

Anders Anundsen (FrP): Så beredskapen blir bedre over hele landet etter dette?

Harald Sunde: En kontrollerer at tennstemplene er adekvat lagret og tilgjengelig, og at nødvendig beredskapsammunisjon er tilgjengelig innenfor tidsfristen 24 timer, også med mulighet for å hente dette på kortere tid.

Anders Anundsen (FrP): HV-016 har vært et tema i etterkant av denne situasjonen. Det ble nedlagt, hvis jeg ikke husker feil, med virkning fra januar i år. Mener forsvarssjefen at nedleggelsen av HV-016 har hatt noen innvirkning på HVs mulighet til rask respons i en krisesituasjon?

Harald Sunde: Det mener jeg ikke. Det har ingen innflytelse, og det hadde ingen innflytelse på situasjonen den 22. juli. For eksempel når det gjelder sikring av forsvarsbygget, tok det to timer før en styrke på 80 mann var på plass med vakthold og sikring. Det er en styrke på størrelse med hele gamle HV-016 i Oslo.

Anders Anundsen (FrP): Så de styrkekapasitetene som HV-016 hadde, ville ikke forbedret kapasiteten under denne situasjonen? Du ville ikke hatt flere heimevernssoldater som var godt trent, til å bistå?

Harald Sunde: HV-02 hadde 440 heimevernssoldater i beredskap, hvorav 240 ble brukt.

Anders Anundsen (FrP): Dere var litt inne på i redegjørelsene deres oversikt over hva slags kapasiteter som Forsvaret kan bistå med i en situasjon hvor politiet anmoder om det. I hvilken grad har Forsvaret nå laget en sådan oversikt som politiet har fått? Har nå politiet fra Forsvaret fått en fullstendig oversikt over hva slags kapasiteter som Forsvaret kan bistå med ved et terroranslag?

Harald Sunde: Hele Forsvaret står til rådighet for politiet. Som jeg sa i min innledning, er det viktig at man utvikler et nært samarbeid mellom politiet og Forsvaret, slik at politiet ikke bare får kjennskap til dette listemessig, men at de også får dybdekunnskap om hvilke kapasiteter som både er utviklet og vil bli utviklet i Forsvaret.

Anders Anundsen (FrP): Så den oversikten vil politiet nå få også i forhold til klartid?

Harald Sunde: La meg si et par ord om klartid. Klartiden er satt som en maksimumstid til at styrken skal være klar. Alle ressurser i Forsvaret vil snarest sette seg opp eller være kommet til hånde i en krisesituasjon.

Møteleiaren: Eg er dessverre nøydd til å avbryte. Eg viser til oppsummeringa mot slutten.

Da er det André Oktay Dahl – 5 minutt.

André Oktay Dahl (H): Man skal ikke kimse av musikkgardister. Jeg gjorde en stor innsats som musikkgardist under flommen på Lillestrøm ved å spille Gammel jegermarsj. Bare så det er sagt!

Jeg har to spørsmål. Man var inne på at vi må ha solide beredskapssystemer. I spørsmål 52 fra desember til justisministeren stilte vi spørsmål om misforholdet mellom Stortingets vedtak om hva Heimevernet skal bistå med, og politiets oppfølging i sine beredskapssystemer. Det første spørsmålet til forsvarsministeren er: Hva er gjort for å sørge for at dette misforholdet opphører?

Det andre er rett og slett, som en liten oppfølging: Hva er det vi egentlig har av høyoperative kapasiteter som politiet kan trekke på, la oss si med en klartid på 24 timer eller mindre?

Statsråd Espen Barth Eide: Vi er litt usikre på akkurat hvilket spørsmål til justisministeren i 2010 du her refererer til.

André Oktay Dahl (H): 2011. Det er første spørsmålsrunde.

Statsråd Espen Barth Eide: I denne runden? Det er vel da besvart fra justisministeren, og det ligger i sin natur at det går på politiets svar –

André Oktay Dahl (H): Spørsmålet mitt til forsvarsministeren er: Hvordan vurderer forsvarsministeren at politiet ikke følger opp Stortingets vedtak om Heimevernets struktur i sine beredskapssystemer når forsvarssjefen understreker behovet for god beredskapsplanlegging?

Statsråd Espen Barth Eide: Nå skjønner jeg. Da tenker Oktay Dahl f.eks. på objektsikring, altså en liste over hvilke objekter som skal sikres? Jeg vil bare ha spørsmålet konkret.

André Oktay Dahl (H): Hva Heimevernet skal bistå med, som vedtatt i langtidsplanen for Forsvaret. Tre uker før 22. juli hadde politiet ennå ikke tatt det inn i sine beredskapsplaner.

Statsråd Espen Barth Eide: Jeg er litt i stuss, faktisk, om akkurat hva substansen i spørsmålet er. For det er klart at det er en tett dialog mellom Forsvaret, altså Heimevernet, og politiet om hva slags kapasiteter som er mulig. Så er jeg kjent med en problemstilling knyttet til utpeking av konkrete objekter, som er et arbeid som har pågått siden før 22. juli, og som vi nå har satt et ytterligere trykk på.

Men utover det tror jeg nesten du må stille det spørsmålet til justisministeren, for det er altså et spørsmål som går på politiets ansvarsområde.

André Oktay Dahl (H): Ja, det er det. Men spørsmålet handler om hvordan forsvarsministeren vurderer at politiet ikke følger opp det som Stortinget vedtar når det gjelder hva Heimevernet skal bistå med i forhold til politiet. Når man understreker at man trenger en god beredskapsplanlegging, er jo det nettopp et godt eksempel på at det ikke har vært god beredskapsplanlegging på tvers.

Statsråd Espen Barth Eide: Da vil jeg si det sann at spørsmålet er stilt slik at man ved å svare aksepterer premisset i spørsmålet. Det som er sentralt for meg, er at den dialogen må være tett og god og løpende, og det er for det konkrete forholdet her viktig at man har en ytterligere klarhet i nøyaktig hvilke objekter som er høyest prioritert, slik at Heimevernet kan forberede seg på å sikre dem dersom de blir spurt. For det er mye bedre å ha en konkret planlegging for det enn en rent teoretisk planlegging for det.

Harald Sunde: Hvis jeg kan svare på min del av spørsmålet: Den operative evne rapporterer jeg til Stortinget årlig. Forsvaret mottar fra Forsvarsdepartementet årlig et iverksettelsesbrev hvor alle klartider til alle kapasiteter legges fast. Dette er en liste som i en åpen høring ikke kan legges fram, fordi den er gradert, men den er tilgjengelig også for politiet, slik at alle Forsvarets kapasiteter er knyttet til en konkret klartid. Denne klartiden varierer fra noen minutter til flere måneder. Når det gjelder Heimevernets innsatsstyrke, har den en formell klartid på 24 timer. Men øvelser og skarpe aksjoner har vist – og dette er Heimevernets kvalitet – at i et godt heimevern med gode og motiverte soldater reagerer de langt, langt raskere, og jeg ønsker å komme tilbake igjen til det i min oppsummering.

André Oktay Dahl (H): Et kort oppfølgingsspørsmål til statsråden: Nå understrekes det fra forsvarssjefen at det er en formell klartid. Er den reell? Har vi en høyoperativ kapasitet på 24 timer eller mindre i klartid?

Statsråd Espen Barth Eide: De konkrete erfaringene vi har gått igjennom for å sjekke det svært viktige spørsmålet, tilsier at vi definitivt har det, at de stedene hvor man har kunnet teste denne klartiden – og jeg tror forsvarssjefen sitter på en konkret liste av eksempler – møter de relevante militære styrkene langt, langt innenfor klartidene. Det er derfor også veldig viktig – jeg vil understreke et poeng fra forsvarssjefens innledning: Hvis man ene og alene fokuserer på den formelle klartiden, påløper det svært store kostnader, som ikke nødvendigvis er den riktige bruk av penger, fordi god drill, god trening, gode forberedelser, klarhet og tydelighet og samtrening nok bidrar mer til å løfte den reelle utrykningstiden framfor den formelle klartiden. Jeg vil anbefale at man legger seg det litt på sinne. – Jeg vet ikke om du har lyst til å ta noen av de eksemplene ...

Møteleiaren: Tusen takk, da vil eg gi ordet til Akhtar Chaudhry, som har 5 minutt til spørsmål.

Akhtar Chaudhry (SV): Det viktigste vi kan gjøre når det gjelder terrorberedskap, er faktisk å forebygge det. Det viktigste våpenet vi der har, er etterretning. Forsvaret har sin egen etterretningstjeneste, som jobber utenfor landets grenser – nå har vi jo operert i Afghanistan og tilliggende områder i ti år. Vi vet at det ligger en inspirasjon her for enkelte, det er treningsleirer for enkelte og diverse. Jeg regner med at vi nå har ervervet god informasjon derfra. Spørsmålet mitt er: Hvordan tilflyter det PST, vår hjemlige etterretningstjeneste?

Statsråd Espen Barth Eide: Takk for det spørsmålet. For det første er jeg helt enig i utgangspunktet. Det aller viktigste vi gjør, er å bli veldig gode på forebygging og å være forutseende og ha god etterretning og god overvåkning. Her har det skjedd svært mye positivt de siste årene, fra et – tror jeg vi skal innrømme – dårlig utgangspunkt for en del år tilbake, hvor det samvirket var svakt. Så er det etablert felles analyseenhet, vi har etablert og styrket det som heter KRU – altså koordinerings- og rådgivningsutvalget for de hemmelige tjenester – og det er en løpende utveksling av informasjon, igjen selvfølgelig innenfor noen juridiske rammer, for det er også her noen viktige kjøre-regler for hvem som driver med hva, bl.a. hvem som har anledning til å overvåke norske borgere. Men innenfor de reglene, som jo kontrolleres av Stortingets EOS-utvalg, mener jeg at vi har blitt betydelig bedre enn vi var.

Er vi gode nok? Der mener jeg at man prinsipielt sett alltid bør svare nei. Hvis noen sier at man er god nok, får man fort en overraskelse når noe galt skjer. Så det tror jeg bør være en konstant ambisjon for enhver forsvarsminister og enhver justisminister å sørge for at det alltid er moderne og oppdatert. Det er også slik at begge, særlig da PST, og Etterretningstjenesten, har et svært omfattende internasjonalt nettverk som gir betydelig informasjon gjennom samarbeidspartnere. Også rammene for hvordan den informasjonen deles mellom tjenestene, har blitt videreutviklet de siste årene, og det er et arbeid jeg ønsker å fortsette med sammen med min kollega justisministeren.

Akhtar Chaudhry (SV): Takk skal du ha. Jeg har veldig forståelse og sans for forsvarsministerens måte å tenke på når det gjelder skillelinjer mellom det sivile og den forsvarsmessige delen av maktapparatet. I tillegg er det de demokratiske spillereglene som er veldig viktig å ha i hodet når vi er i denne type situasjon. Nå har vi politikere hatt mange diskusjoner, oss imellom og i det offentlige rom. Jeg spør om forsvarsministeren, eventuelt forsvarssjefen, har registrert noe som gjør at de ville gi oss et godt råd om ikke å gjøre det vi tenker eller har luftet i løpet av dette ordskiftet.

Statsråd Espen Barth Eide: Takk for et meget interessant spørsmål. Jeg synes det er et godt spørsmål, fordi jeg har vel hintet litt til det, men jeg har lyst til å si det eksplisitt: Det er viktig ikke bare å tro at får man tak i

en soldat, er landet sikrere. I noen sammenhenger er den sammenhengen en til en, i noen sammenhenger er det ikke fullt så enkelt, og at man derfor husker på hvorfor vi i utgangspunktet har etablert noen kjøreregler for hva som er forsvar mot trusler som kommer utenfra, og hva som er politiets og sikkerhetstjenestene her i landet sitt ansvar for å passe på egne borgere og utlendinger som befinner seg i Norge i en sivil sammenheng. Jeg har allerede antydnet det som jeg tror er viktig å ta inn over seg, at vi har vidtgående regler i Norge, mye mer enn i Tyskland, men også mer enn en del andre nærstående land, for å gi denne anledningen til å bruke militære ressurser til støtte for politiet. Men jeg oppfordrer alle til å huske på hvorfor dette ikke bare skal bli til én stor størrelse: Det ligger i den liberale rettsstatens kjerneinteresser å opprettholde et formelt skille, og så være så praktisk som mulig så lenge det skillet respekteres. Det vil være mitt svar til det. Jeg lurer på om forsvarssjefen også har et svar?

Harald Sunde: Når man setter en soldat til å gjøre noe annet enn soldaten er utdannet til, er det en meget krevende oppgave. Ikke minst påhviler det et stort ansvar ved at de forberedte planer og gjerninger soldatene skal gjøre, skal kunne gjøres rett. De må være riktig utrustet, de må være rett utdannet og trent for oppgaven, slik at de ikke forvolder mer skade ved å bli satt inn. Dette er en viktig kvalitetskontroll gjennom alle Forsvarets ressurser, slik at man kan gjøre oppgavene og bistanden på en riktig og god måte.

Møteleiaren: Tusen takk.

Da gir eg ordet vidare til Jenny Klinge, som òg har 5 minutt.

Jenny Klinge (Sp): Takk. Mitt spørsmål gjeld Heimevernet, og eg ønskjer å gå lenger enn det som er direkte knytt til HV-16.

Forsvarssjefen nemnde det å styrkje Heimevernet. Men for ikkje lenge sidan kom det eit framlegg frå forsvarssjefen om å halde fram med å byggje ned HV i delar av landet. Og då er det snakk om Forsvarets langtidsplan, som vi skal begynne å diskutere.

Eg hadde sansen for statsråden sitt uttrykk om den framtida vi ikkje kjenner. Det inneber at vi veit ikkje kva som skjer, når det skjer, og kvar det skjer noko nytt. HV spelar i så måte ei viktig rolle med omsyn til å ha ressursar i heile det langstrekte landet vårt.

Mitt spørsmål går på kva statsråden tenkjer om strukturen i Heimevernet, og kva den betyr for beredskapen og moglegheita for å beskytte kritisk infrastruktur i alle delar av landet.

Statsråd Espen Barth Eide: Takk til representanten Klinge.

Statsråden er gammel heimevernsmann, og jeg mener at vi var langt fra så treige og sidruppa som det gamle heimevernet blir beskrevet som. Men jeg vil også være vitne på at det har blitt enda bedre etter kvalitetsreformen, som altså kom etter at jeg gikk over i annen tjeneste, for å si det slik.

Vi har fått et stadig bedre heimevern. Men jeg er veldig opptatt av – og der tror jeg vi deler utgangspunkt – at Heimevernet er til stede rundt omkring i landet, når det trengs.

Jeg vil altså ikke forskuttere regjeringens langtidsplan annet enn å vise til at jeg i flere sammenhenger, bl.a. i forrige uke, i talen i Oslo Militære Samfund, forsvarsministerens nyttårstale, har sagt at vi vil ha et særlig blikk på Heimevernet – både kvalitet, volum, tilstedeværelse og kontakt med det sivile samfunn. Så kan forsvarssjefen, hvis det er interesse for det, begrunne sitt forslag, som altså er et forslag fra forsvarssjefen til meg.

Harald Sunde: Jeg kan vise til noen av de faktorer og det grunnlaget som har ført fram til det forslaget som nå foreligger, og det er et styrket heimevern med en reelt styrket evne til innsats og regional beredskapsplanlegging.

Heimevernet skal være folkeforankret. Heimevernet skal ha en lokal identitet og være lokalt forankret. Men Heimevernet må utvikles under følgende forhold: Vi må ivareta demografien. Det er forskjell på by og land. Det er forskjell på geografi, på fjell og fjord, på værforhold langs vår kyst til vårt innland. Derfor må Heimevernet utformes for å kunne gjøre disse oppgavene lokalt.

Det er særlige forhold knyttet til beredskapsplanleggingen. Vi må fordele objektene som Heimevernet skal sikre, slik at de får alle objektene, for det er veldig få av oss som bor der vi trådte våre barneføtter. Derfor må øving av Heimevernet finne sted på objektene, og da må vi vite, med god planlegging. Klima og værforhold er viktig. Det betyr ulik utrustning, ulik kapasitet og ulik evne i Heimevernet. Det er et styrket heimevern.

Jenny Klinge (Sp): Har eg tid til eit lite oppfølgings-spørsmål?

Ja, reelt styrkt evne til beredskap er vi alle einige om at ein må ha.

Spørsmålet mitt går egentleg på den lokale forankringa, den lokale kunnskapen som Heimevernet må ha for å beskytte kritisk infrastruktur, ulik type infrastruktur, som absolutt finst i heile landet. Så by- og landdimensjonen meiner eg er høgst relevant også i denne samanhengen. Og når ein har møtt, slik det er lagt fram av forsvarssjefen, mange kritiske merknader frå dei delane av landet som blir råka, vil eg tru det også er ein grunn til at folk er kritiske.

Statsråd Espen Barth Eide: Som sagt: Det er slik at vi legger fram en langtidsplan til Stortinget. Vi skal beholde formene her, derfor kommer den når den kommer når det gjelder akkurat størrelse og innretning. Men jeg vil være veldig tydelig på at når det gjelder Heimevernet, er det de som må ha den lokale forankringen, det er Heimevernet som er over hele landet.

Resten av Forsvaret har vi nå spesialisert slik at det er skarpere, bedre, mer moderne, bedre utstyrt og bedre trent enn det noen gang har vært, men innrettet mot punktinn-sats der det trengs, enten det er Hæren, Sjøforsvaret eller Luftforsvaret. Derfor er det Heimevernet som nå gir volum i Forsvaret. Jeg tror at man skal ha de to tankene i hodet

samtidig når man tenker på den viktige videreutviklingen av Heimevernet i forhold til Hæren.

Ett område hvor forsvarssjefen i sin innstilling har vært veldig tydelig, og hvor jeg vil gi ham stor rett, er at det er veldig viktig å være klar over forskjellen på de to. Det er ikke noen ambisjon at Hæren og Heimevernet vokser sammen, for de har to helt forskjellige formål: Hæren skal være en knyttneve som kan rykke ut i inn- og utland, Heimevernet skal være til stede og sikre og verne verdier både i krise og i krig, og også i kompliserte fredstidssituasjoner. Så det er min inngang til den debatten. Den høres ikke ut som den er så langt fra din, men jeg vil altså ikke svare hvilke distrikter vi da opprettholder, videreutvikler, styrker, legger til eller tar vekk.

Møteleiaren: Tusen takk.

Da gir eg til slutt ordet til Trine Skei Grande, som òg har 5 minutt.

Trine Skei Grande (V): Takk for det, leder.

Alle her i salen er enige om at det er viktig at ansvaret ved et angrep selvfølgelig ligger hos politiet. Men Norge er et enormt stort land med utrolig få mennesker. Det betyr at vi må slå sammen alle pjalter når vi virkelig blir truet.

Jeg har lyst til å begynne med et sitat fra Barth Eide – ikke statsråd Barth Eide – fra 9. mars 2006. Da sa han i en tale i Trondheim noe klokt som jeg har lyst til å gjenta:

«Jo mer en terroraksjon vurderes å ha en sikkerhets-politisk dimensjon, desto større grunn er det til å håndtere forholdet som militær suverenitetshevdelse. I tvils- eller gråsonetilfeller vil forsvarsministeren og justisministeren i fellesskap, eventuelt regjeringen, kunne konstatere hvem som har primæransvaret for å håndtere en oppstått situasjon.»

Det vi opplevde 22. juli, innebar jo også at noen måtte foreta en sånn type vurdering. Det er en skjønnsmessig vurdering, det er en politisk vurdering.

Mitt spørsmål til statsråden er: Hvem mener han bør ha ansvaret for en sånn vurdering? Når bør en sånn vurdering gjøres? Og hva er statsrådets vurdering i ettertid, etter 22. juli, knyttet til det perspektivet han dro opp da?

Statsråd Espen Barth Eide: Først og fremst: Det var et glitrende godt sitat, synes jeg, og det var klokt sagt.

Trine Skei Grande (V): Du står med andre ord ved det?

Statsråd Espen Barth Eide: Det står jeg ved, og det er jo det vi praktiserer, for i det øyeblikket en krise oppstår, vet en omtrent ingenting annet enn at noe har skjedd. Så vil man, som regjering og som beredskapsstater – forsvar, politi, brannvesen, ambulanse, alle som måtte bli berørt – forsøke å skaffe seg den kunnskapen. Vi har en meget bra etterretningstjeneste, vi har gode ressurser på politisiden som vil ha – som de hadde sist – et veldig tydelig fokus på: Hva tror vi det er, hva kan vi utelukke, hva er sannsynlig, hva er mulig? Og som kommisjonen sikkert kom-

mer tilbake til, ble dette gjort veldig raskt. Det er jo ikke 22. juli vi skal snakke om i dag, men det ble meget raskt konstatert at alt tydet på at dette var en innenrikskrise, og det ble enighet på regjeringsnivå om at ansvaret ble lagt til sivil side. Et annet forløp de første minuttene kunne fått et motsatt resultat. Det er en vurdering som regjeringen fatter – i bunn og grunn statsministeren, hvis ikke regjeringen kan samles. Det var en riktig beslutning, den sto seg i forhold til det man da visste, og den sto seg godt i forhold til det man visste etterpå. Det er nettopp dette vi nå er opptatt av å fortsette å videreutvikle samtrentingen om, slik at man praktiserer den type scenarioer. La meg også til slutt legge til når det gjelder det du sier, leder, om at først må vi slå alle pjalter sammen: Det er jeg grunnleggende enig i. Det er derfor vi f.eks. har en kystvakt i Norge som opereres av oss, men for sivil myndighet. Det er derfor vi har den ordningen for redningshelikopter, det er derfor vi har veldig mange av de norske løsningene, som nettopp går ut på at man ikke har doble sett, men at man jobber godt sammen.

Trine Skei Grande (V): Nå har jeg 1 minutt og 50 sekunder igjen, og dem vil jeg gjerne bruke på en undring jeg har etter det forsvarssjefen sa. Han sa, egentlig betryggende, at vi nå skal ha en beredskapsplan i samarbeidet politi–forsvar, og at vi nå også skal begynne å øve. Har vi ikke gjort det før?

Harald Sunde: Vi har øvd innenfor bestemte områder, og vi har en årlig øvelse som Forsvaret har ansvaret for. Så har Politidirektoratet sin øvelse som de har ansvaret for. Mitt hovedpoeng er at vi i Forsvaret har våre objekter som vi har et selvstendig ansvar for å bevokte. Justissektoren har ansvaret for en rekke andre objekter. I dag øver vi på en rekke av disse objektene, og vi kaller dem «en til en-objekter». Men det jeg ser med stor glede på, er arbeidet nå, tverrsektorielt, med å se på alle disse objektene samlet, og at vi lager en samlet plan over disse objektene. Så kan man på forhånd si, og tildele, hvilke Forsvaret mest sannsynlig kommer til å ha ansvaret for, og hvilke politiet skal ha et vedvarende ansvar for. Først da kan vi lage en helhetlig, omfattende beredskapsplan og øve i henhold til denne planen.

Trine Skei Grande (V): Det har vi ikke hatt før?

Harald Sunde: Ikke en samlet, tverrsektoriell plan.

Trine Skei Grande (V): Nei, interessant!
Takk, leder.

Møteleiaren: Tusen takk. Da går me over til ein felles spørsmålsrunde.

Først ut er Martin Kolberg, deretter Anders Anundsen.

Martin Kolberg (A): Denne komiteens oppgave er jo å håndtere hva som skal skje framover. Det jeg vil ha et eksplisitt svar på, er om forsvarsministeren mener at det lovverket og det planverket – spesielt det lovverket som

nå ligger der – er de riktige når vi snakker om samarbeidet mellom forsvar og politi, og om Forsvaret har de nødvendige fullmakter, slik forsvarsministeren ser det?

Statsråd Espen Barth Eide: Jeg skal gi et presist svar: Lovverket er etter min mening bra. Vi arbeider med selve bistandsinstruksen – om den kan forenkles, men innenfor rammen av gjeldende lovverk.

Martin Kolberg (A): Men også slik, forsvarsminister, at man mener at Forsvaret i tilstrekkelig grad har en operativ kapasitet som man kan bruke, slik som Forsvaret bedømmer det, eller mener man at det at politiet må anmode om alle spørsmålene først, sinker den beredskapen som Forsvaret kan tilby?

Statsråd Espen Barth Eide: Som representanten Skei Grande var inne på, er det noen situasjoner som kan vise seg å være terroranslag som kommer utenfra. Da har Forsvaret et umiddelbart ansvar – uten å gå via politiet. Et veldig konkret eksempel er en situasjon å la 11. september, med et fly som ser ut til å være i ferd med å angripe et mål i Norge. Da er det et direkteansvar for vår sektor – faktisk for meg – å autorisere eventuell maktbruk mot det flyet. Det er ikke etter noen bistandsinstruks, for da er vi innenfor selvforsvarsretten etter FN-paktens artikkel 51, som er grunnlaget for Forsvaret, og den restriksjonen som gjelder for Forsvaret – som ikke bare kommer av nasjonal lovgivning, men også av internasjonale regler. I alle andre sammenhenger forutsetter det en henvendelse fra politiet, men erfaringen er faktisk at kontakt kan etableres meget raskt. Man kan også gi et forhåndstilsagn om at svaret vil bli ja når den formelle henvendelsen kommer, slik at man for alle praktiske formål gjør det man uansett ville gjort, mens noen etablerer formalitetene. Det tror jeg vi vil se fra 22. juli, men også fra andre – vi har ikke lignende – situasjoner hvor man har utløst bistandsinstruksen, at det, så vidt jeg kan skjønne, ikke er sinkende. Det er mulig forsvarssjefen har et annet syn på det?

Harald Sunde: Nei, jeg tror at nettopp denne kommunikasjonen mellom etatene gjør at vi har en bedre reaksjonsevne. Samtrenting og samøvelse gir den kunnskapen som gjør at man kan forberede og ta korte linjer. Et eksempel: Forsvarets spesialkommando trener regelmessig sammen med beredskapstroppen i Oslo politidistrikt. Det gjør man også i installasjoner, i teknikk, og man kjenner hverandre mann til mann. Det tok 5 minutter fra bomben smalt den 22. juli, så var de to avdelingene i kontakt med hverandre.

Møteleiaren: Tusen takk. Da er det Anders Anundsen, deretter André Oktay Dahl.

Anders Anundsen (FrP): Takk for det, leder.

Jeg har to kjappe spørsmål – det ene er i hvert fall ganske kjapt: Forsvaret var på plass med eksplosivryddere kl. 18 i Oslo sentrum, hvilket er en relativt rask responstid. Men var man da forberedt på hvorvidt man kunne

stå overfor en «skitten» bombe? Det er det første spørsmålet – altså om en bombe også kunne ha inneholdt kjemiske midler, f.eks. Det andre spørsmålet er en oppfølging av det forsvarssjefen peker på, knyttet til viktigheten av felles øvinger. En måneds tid før katastrofen rammet oss, var det en felles øving mellom forsvar og politi, med et scenario som hadde mange likhetstrekk med den situasjonen man sto overfor den 22. juli. For oss som står på utsiden, virker det som om en ikke brakte erfaringene fra den øvelsen inn i den aktuelle situasjonen. Jeg vil gjerne ha en kommentar på årsakene til at det fremstår sånn, og om den fremstillingen er feil.

Statsråd Espen Barth Eide: Kan jeg før vi svarer, høre om: Er dette etter komitélederens syn det vi skal bruke denne høringen på, for det høres veldig ut som 22. juli-kommisjonens erverv? Vi er klare til å svare, vi.

Anders Anundsen (FrP): Dette handler jo om hvordan vi skal kunne tenke fremover for å se hva slags feil som eventuelt var der, og jeg synes det er helt relevant innenfor denne komiteens arbeid. Så får komitélederen si noe annet, hvis han er uenig.

Møteleiaren: Eg aksepterer det spørsmålet og forstår at de er klare til å svare. Ver så god.

Statsråd Espen Barth Eide: Ja, definitivt.

Når det gjelder hva som skjedde, og når eksplosivryddere var på plass, vil jeg i så fall be forsvarssjefen svare på det, nå som det er autorisert av komitélederen at vi også skal snakke om konkrete hendelser den 22. juli. Jeg ber om at det noteres.

Noe av det beste med øvelser er når du oppdager feil og mangler, for da kan du faktisk gjøre noe med det. Jeg er rett og slett ikke i stand til å si om det er slik at det var svakheter som ble identifisert den dagen, som ikke ble applisert. Det håper jeg blir godt belyst av dem som er satt til å gjøre det. Men det generelle formålet er jo at man skal bli stadig bedre gjennom å testes i mest mulig realistiske scenarioer. Som jeg har sagt tidligere: Hvis noen på noe tidspunkt kommer hit fra noen regjering og sier at nå er det bra nok, mener jeg at det skal man trekke i stor tvil, for det blir aldri bra nok. Vi skal hele tiden kjempe for å bli best mulig til å forberede oss på en virkelighet vi per i dag ikke kjenner, men som, som sagt, kommer til å være helt annerledes enn den fortiden vi nå kjenner.

Harald Sunde: Forsvaret besitter en meget begrenset, men meget kompetent kapasitet og evne til å kunne identifisere og demontere improviserte sprengladninger, fordi det både her hjemme – som dette dessverre viste – og i høyeste grad også overfor våre soldater i utlandet, er en betydelig trussel. Denne gruppen har ikke oppgaven å identifisere kjemiske, radioaktive og bakteriologiske kapasiteter, og jeg overlater til kommisjonen å påpeke eventuelle svakheter i så måte med hensyn til spørsmålet.

Men til reaksjonsevnen, altså den faktiske og fysiske evne til å reagere når det smeller: Sjefen for Forsvarets

ammunisjons- og eksplosivskole tok kontakt med hovedkvarteret 10 minutter etter at bomben smalt. Den første delen av en operativ kapasitet var på plass i regjeringskvartalet 1 time og 20 minutter etter at det smalt. Første kapasitet, hele laget, var på plass 2 timer og 35 minutter etter at det smalt. Det andre laget var der på 3 timer og 20 minutter etter at det smalt, og det siste laget – som var utgangsruppert på Ørland, og som hadde den nasjonale beredskapen på det tidspunktet – kom sist på grunn av avstanden og var på plass etter 3 timer og 33 minutter. Det er omtrent den samlede kapasiteten innenfor dette meget kompetente og kompliserte miljøet, og jeg må si at den vilje og evne dette personellet viste for å trå til, var stor.

Når det gjelder den andre delen, erfaringer fra øvelser, vil jeg si som i min innledning: Alle øvelser må ha det til hensikt å bli bedre på gjennomføringen og avdekke feil. Min anbefaling er at all bistandsinnsats som vi har oversikt over, må innarbeides i øvelser – og da er vi på god gang. Øvelse Tyr viste at det var ikke stor avstand fra scenarioet. Selvfølgelig er det å lære av øvelsene, pløye dette tilbake igjen til kontroll av utdanning, utrustning og organisasjon, avgjørende – ja, det er kjernen av å øve.

Møteleiaren: Tusen takk.
André Oktay Dahl.

André Oktay Dahl (H): Det har vært vist til gjennomgangen av bistandsinstruksen. Det ble varslet før de interne evalueringer skulle foreligge. Man har vært veldig opptatt av, denne komiteen og regjeringen, at man skal skille mellom vår jobb og 22. juli-kommisjonens jobb. Men hva var det regjeringen så som gjorde at den plutselig fant ut at den ville ha en gjennomgang av bistandsinstruksen så kort tid etter 22. juli? Var det helt tilfeldig, eller var det noe man så som man bør meddele Stortinget, sånn at vi kan gjøre noe med det?

Statsråd Espen Barth Eide: Fra vår side i hvert fall, slik jeg vil se det, og du kan jo også stille det samme spørsmålet til justisministeren – og dette ble jo satt i gang lenge før jeg kom inn i min nåværende rolle – skal man stimulere til ytterligere proaktivitet. Instruksen skal være bedre kjent, og den skal være forenklet, slik at den bidrar mest mulig til å oppnå formålet. Det er ikke nødvendigvis et uttrykk for at det ikke var sånn i dag, men vi må forvisse oss fullt ut om at det er det, og at instruksen gir klart og tydelig uttrykk for, for dem den berører, når den skal brukes, hvordan den skal brukes, og at den er klar og grei og forståelig.

André Oktay Dahl (H): Så det var bare helt tilfeldig at den ble foreslått gjennomgått nærmest umiddelbart etter 22. juli?

Statsråd Espen Barth Eide: Kanskje du da skal spørre noen som var involvert i det på det tidspunktet?

Møteleiaren: Svært kort til slutt – Akhtar Chaudhry.

Akhtar Chaudhry (SV): Ja, det blir en utfordring både for meg og for svaren, leder.

Det er et stort ønske at, og jeg er veldig opptatt av hvordan, Stortinget nå skal ivareta sitt overordnede ansvar når det gjelder på den ene siden å være robust nok til å oppetre når situasjonen inntreffer, samtidig som man ikke trækker over de sivile og demokratiske rettighetene til våre borgere. Jeg ser at vi noen steder kan komme i fare for å kutte kantene. Da ønsker jeg forsvarsministerens refleksjon over hvilke sivile borgerrettigheter som kan komme i skvis, og at vi må være veldig klare på at vi ikke kutter kantene der.

Møteleiaren: Tusen takk.

Da får forsvarsministeren og forsvarssjefen vurdere om dei greier å kommentere det spørsmålet i sin avslutningskommentar. Eg gir 5 minutt til begge to til ei oppsummering.

Først gir eg ordet til forsvarsminister Espen Barth Eide.

Statsråd Espen Barth Eide: Tusen takk, komitéleder.

La meg først takke for en veldig god høring, gode spørsmål og veldig viktige spørsmål, for dette er ting vi jobber med, tenker på, både forsvarssjefen og jeg, min kollega justisministeren og hele regjeringen. Det er et svært stort fokus på det. Det skulle bare mangle, for når det skjer noe så dramatisk som det som skjedde i sommer, er det vår absolutte plikt å stille alle kritiske spørsmål, snu hver sten og finne ut om vi er gode nok, hva vi eventuelt må bli bedre på, og hvordan vi kan bli bedre på det. Så jeg ser på dette og komiteens arbeid som et meget viktig bidrag til det arbeidet, og takker for den anledningen.

Så har jeg lyst til å si – og det tror jeg delvis besvarer Akhtar Chaudhrys gode spørsmål: Vi skal fortsette å stille de spørsmålene. Det som gikk galt 11. september 2001, var at man satte de spørsmålene til side, fordi man i vekt-skålen mellom sikkerhet og statens kontroll versus borgerne frihet vektet feil. Det skjedde en del ting, og det ble skapt et internasjonalt klima for at så fort noen sa terror, var alt lov. Det var ikke bare prinsipielt problematisk. Det var også praktisk ganske uheldig, for det skjedde en rekke ting i oppfølgingen av 11. september hvor middelet undergravde målet, og man ble dårligere. På andre områder ble man bedre. Interessant nok er et av de områdene hvor det internasjonale samarbeidet er blitt veldig mye bedre, samarbeidet mellom politietterretningstjenester, og jeg vil påstå særlig mellom de landene som er opptatt av ansvaret for også å ivareta borgernes interesser, og som til dels er bedre på dette enn en del av de landene som ser mer bort fra det. Så dette er et viktig prinsipp.

Jeg har lyst til å si – det er et ganske åpenbart poeng, men – at jeg håper man på Stortinget er glad for at vi lever i et land hvor det er forsvarssjefen og forsvarsministeren som prøver å legge noen begrensninger på hva Forsvaret skal brukes til når det gjelder politioppgaver. Jeg vet om en del land hvor man ikke begynner der, for å si det sånn. Så jeg tror det på en måte er uttrykk for at det er en kultur hvor vi tar dette alvorlig.

Men så har jeg også sagt flere ganger at noe som også kjennetegner oss, er en sterk tradisjon for det Skei Grande

bl.a. påpeker, å slå alle pjalter sammen og ha kapasiteter som jobber på tvers. Igjen: Kystvakten bruker jo til dels makt mot norske borgere. Men der har man altså fått en egen lov, kystvaktloven fra 1997, som regulerer hvordan militært ansatte i kystvaktrollen kan påta seg politimyndighet. Det kan ikke alle andre gjøre, men det kan de fordi det er regulert ved lov. På den måten har man løst det problemet man ville hatt hvis man bare fant opp at det skulle et marinesfartøy dra rundt og gjøre på nær sagt eget initiativ eller mitt eller forsvarssjefens initiativ. Så det er fullt mulig å ivareta grunnleggende rettsstatsprinsipper og samtidig få til et bedre samvirke mellom Forsvaret og politiet, men man må bare huske på hvordan man gjør det når man gjør det, og gjøre det på en skikkelig måte. Derfor må jeg igjen si – det er ingen her som har sagt det – at man kan av og til i den offentlige debatten få inntrykk av at dukker bare soldatene opp, er vi alle på en måte mye tryggere. Men så enkel er ikke sammenhengen. Det er derfor jeg er veldig glad for den tonen som er lagt til grunn her: at dette er vanskelige sammenhenger, det er viktige spørsmål, ingen har alle svarene – i hvert fall har ikke jeg det. Men vi skal sammen forsøke å bli bedre, slik at vi ivaretar flere viktige hensyn på en gang: hensynet til å ha orden på forholdet mellom staten og makten og hensynet til å være best mulig til å beskytte våre borgere mot den type ting som vi dessverre har opplevd, og som vi må kunne frykte å oppleve igjen. Det er en evig gresedragning. Det har med tekniske kapasiteter å gjøre og samvirke. Men det har også å gjøre med et evig arbeid, ikke minst i dette hus, for å trekke opp de klare kjørereglene. Det verste man kan gjøre, er at man lar en bestemt hendelse forme all ens tenkning, slik at all historisk erfaring legges vekk, fordi nå er det bare det som gjelder.

Derfor vil jeg slutte med det jeg begynte med: Vi kommer til å få dype kriser igjen. Det blir ikke 22. juli nr. 2. Det blir noe helt annet. Det er derfor vi må ha et kreativt fokus den veien. Takk for oppmerksomheten.

Møteleiaren: Tusen takk. Da gir eg ordet til forsvarssjef Harald Sunde, som òg har 5 minutt.

Harald Sunde: La meg peke på noen viktige punkter sett fra et militært perspektiv. Det er viktig å gjennomføre et tydelig og klart planarbeid for et tverrsektorielt samarbeid. Denne planen må øves på, og vi øver for å lære. Når virkeligheten kommer, vil den bestandig være annerledes enn planen. Men når virkeligheten kommer, er det for sent å lære.

Den viktigste utfordring er reaksjonstiden, for det aller, aller viktigste er å forhindre at uhellet er ute, eller at terroren rammer. Derfor må vi være på plass i tide. Jeg vil derfor bruke noen ord rundt begrepene «klartid» og «reaksjonstid». Klartid er en maksimumstid til forberedelse som vi setter til våre kapasiteter for at de skal være i stand til å løse de militære oppgaver. Alle gjør sitt beste for å gjøre dette på absolutt kortest mulig tid, og jeg tror disse sprengstoffekspertene den 22. juli viste det.

Heimevernets innsats er kjernen i en rask reaksjon fordi Heimevernet er der hvor folk bor. Heimevernet er de som er nærmest de ulike objektene rundt i vårt land.

Heimevernet har en generell klartid på 24 timer. Men livet har vist oss at dette er en verdi i Heimevernet som vi må forsterke, fordi dets motivasjon og evne til raskt å komme til hånde er stor. Den 22. juli, da vi forsterket vaktholdet rundt forsvarsbygget, var 80 mann fra innsatsstyrken på plass etter 2 timer. Etter 4 timer var 150 heimevernssoldater, menn og kvinner, på plass. HV-02 hadde etter 1 time tilgjengelig 160 heimevernssoldater. Sjefen for HV-02 hadde kontakt med de andre distriktssjefene på Kongsberg, Rygge og Elverum innen 1 time. Etter 2 timer og 30 minutter var HV-02 operativ som stab, og de hadde ytterligere heimevernssoldater til rådighet.

Fra andre områder ute i landet, i områdene våre, har vi tilsvarende eksempler. For å ta det høyaktuelle distriktet HV-11 og områdestrukturen der: Under leteaksjonen i Kristiansund i 2009 stilte de 29 heimevernssoldater på 53 minutter. Da var de fullt utrustet for å gjennomføre den, med proviant, med leteutstyr, pakning og alt de trengte. I Hustadvika i 2010 stilte de 50 soldater på 2 timer. I Ørsta og Volda stilte de 20 soldater på 1 time. Vi har gjennomført beredskapsøvelser hvor vi har tatt hele styrker på alarm, hvor de har tatt med seg all sin logistikk, all sin kapasitet i Heimevernet og vært klar til innsats som hel avdeling i løpet av 18 timer. Vi husker alle «Full City». Det var Kongsberg som ble satt inn. I løpet av mellom 2 til 3 timer var hele mannskapet alarmert, de var på plass, og de var forflyttet til Langesund.

Dette er en kapasitet som viser styrken og motivasjonen i forsvarsetaten. Derfor tror jeg at et innsatsforsvar, slik det nå er innrettet, også er det beste instrumentet for å støtte et samfunn i krise. Takk.

Møteleiaren: Da vil eg, på vegner av komiteen, seie ein stor takk til forsvarsministeren og forsvarssjefen for gode innlegg og svært gode svar på våre mange spørsmål. Tusen takk.

Da blir det ein kort pause. Høringa held fram presis kl. 12.50.

Høringa blei avbroten kl. 12.37.51

Høringa blei teken opp att kl. 12.52.

Høring med justisminister Grete Faremo

Møteleiaren: Da vil eg få ønskje velkomen til justisminister Grete Faremo, sjef for Politiets tryggingsteneste Janne Kristiansen og fungerande politidirektør Vidar Refvik.

Me held no fram med høringa i Den særskilte komité. Det gjeld utgreingane me hadde 10. november. Kvar av dykk vil no få 10 minutt til ei innleiing, så blir det ein spørsmålsrunde frå kvart einskilt av dei politiske partia med ein felles spørsmålsrunde til slutt. Så blir det gitt høve til ei oppsummering til kvar av dykk til slutt.

Med det vil eg gi ordet til justisminister Grete Faremo, du har 10 minutt – ver så god.

Statsråd Grete Faremo: Takk, leder, komitémedlemmer. Takk for invitasjonen til denne åpne høringen om redegjørelsene gitt 10. november i fjor av justisministeren og forsvarsministeren om det som skjedde 22. juli, og om hvilke prioriterte oppgaver vi arbeider med i departementene.

De grusomme terrorhandlingene er ennå ikke fullt ut belyst, og interne evalueringer i flere etater pågår. 22. julkommisjonen er også ennå midt i sitt arbeid. Spesialkomiteens oppdrag gir oss likevel en anledning underveis til å oppsummere status og diskutere veien videre.

Jeg tok over som justisminister 11. november 2011. En hurtigarbeidende gruppe fikk i oppdrag å gjennomgå Justisdepartementets sikkerhets- og beredskapsoppgaver, og gruppen vil gi meg anbefalinger om hvordan disse oppgavene bør organiseres, slik at departementet på en effektiv og tydelig måte skal kunne ivareta sitt ansvar på dette området. Jeg får rapport med anbefalinger innen utgangen av denne måneden. Vi arbeider med forslag til ny instruks for departementenes arbeid med samfunnssikkerhet og beredskap og Justisdepartementets samordningsrolle. Jeg vil også styrke Justisdepartementets tilsyn med underlagte ledd og med andre departementers arbeid med sikkerhet og beredskap. Vi jobber altså nå med en rekke tiltak for å styrke beredskapen, og la meg si litt om de viktigste.

Adekvat lovverk er viktig. Justisdepartementet arbeider nå med et høringsnotat bl.a. om kriminalisering av forberedelse til terrorhandlinger, særlig med sikte på såkalt soloterrorisme. Det tar sikte på at høringsnotatet sendes ut i vår. I arbeidet vil innspillene som PST har fremmet overfor departementet, bli vurdert. I tillegg arbeider departementet med lovforslag etter høringen av Metodekontrollutvalgets utredning. Det tar sikte på at en proposisjon, hvor også spørsmål knyttet til soloterrorisme vil inngå, skal foreligge tidlig i 2013. Justisdepartementet sendte 7. desember i fjor ut på høring forslag om endring i voldsofferstatningsloven. Et av forslagene er å heve den øvre grensen for voldsoffererstatning til 60 G. Endringene kommer som følge av terrorhandlingene den 22. juli, men vil gjelde for alle voldsoffererstatningskrav etter straffbare handlinger begått etter 1. januar 2011.

Forebygging av voldelig ekstremisme er avgjørende. Regjeringen lanserte 6. desember i fjor som en del av handlingsplanen Felles trygghet – felles ansvar nettsiden radikaliserings.no. Statusrapport for gjennomføringen av tiltakene ligger også på denne nettsiden. I går presenterte, som kjent, Politiets sikkerhetstjeneste sin åpne trusselvurdering for 2012 mot Norge og norske interesser. Dette er en analyse av forventet utvikling innenfor PSTs hovedansvarsområde om forhold som kan påvirke norsk sikkerhet og skade nasjonale interesser.

Budsjettet for politi- og påtalemyndighetene er styrket betydelig de senere år. Beredskapstroppen er styrket i 2011 og nå i 2012 med nytt materiell, særlig med ulike kjøretøy som aksjonskjøretøy, pansret kjøretøy, lett pansret eskortekjøretøy og lett pansret terrengkjøretøy. For Politiets sikkerhetstjeneste omfatter styrkingen bl.a. analyse, sporing, livvakter og innhentingskapasitet fra åpne kilder på nettet, samt også der pansrede biler.

Jeg ønsker også å opplyse om at mandat og ramme for en ekstern gjennomgang av ressursituasjonen i Politiets sikkerhetstjeneste vil bli avklart innen første kvartal, og at arbeidet planlegges gjennomført og sluttført i 2012. Regjeringen prioriterer arbeidet med å etablere et nytt beredskapssenter for politiet i Oslo. Jeg mener det er viktig for responstiden at våre mest operative beredskapsstyrker sikres fasiliteter som gir bedre ressursutnytting, raskere utrykningstid og trening. I februar i fjor ga Justisdepartementet Politidirektoratet i oppdrag å delta i en arbeidsgruppe nedsatt av Samferdselsdepartementet for å utrede mulighetene for og konsekvensene av en lokalisering av beredskapssenteret på en aktuell tomt på Alnabru-området i Oslo. Jernbaneverket leder gruppens arbeid. I brev av 8. september i fjor til Samferdselsdepartementet anmodet Justisdepartementet om at arbeidsgruppen måtte framskynde sitt arbeid. Arbeidsgruppens rapport ble oversendt Samferdselsdepartementet 13. januar. Rapporten inngår som en del av en større utredning om utbyggingsplanene for Alnabru godsterminal. Utredningen skal nå underlegges ekstern kvalitetssikring som etter planen skal være ferdig innen 1. mai i år.

For å sikre en hurtigst mulig prosess har Justisdepartementet i brev av 21. desember bedt Statsbygg om å undersøke andre aktuelle tomtevalg i Oslo, herunder estimere kostnadene og lage en milepælsplan for ulike alternativer. Frist for dette arbeidet er 1. april. Transportstøtte er et viktig element for responstiden. Retningslinjene for hovedsentralenes vurderinger og prioritering av politiets anmodning om bruk av redningshelikoptrene til transportstøtte i akutte situasjoner er derfor nå ferdigstilt. Redningshelikoptrene er en landsdekkende ressurs med kort beredskapstid. Disse retningslinjene vil nå sikre at politiets bistandsbehov gis høy prioritet. Videreføring og mulig videreutvikling av helikopterberedskapen på Rygge utover 1. august i år er – som også forsvarsministeren omtalte – til vurdering, som sagt. Øvelser er viktig for å sikre så kort responstid som mulig. Øvelse Tyr, som er politiets årlige hovedøvelse, skulle i 2011 vært gjennomført i regjerkvartalet. Viktige momenter fra denne øvelsen vil imidlertid inngå i øvelsen som gjennomføres i år. Dette omfatter objektsikring av departementsbygg og Stortinget.

Kommunikasjon er sentralt i all krishåndtering, og jeg vil følge opp regjeringens tidligere beslutning om å gjennomføre et prøveprosjekt med felles nødnummer og felles nødsentraler for brannvesen, politi og helsetjenester så raskt som mulig.

Politiets data- og materielltjeneste har iverksatt tiltak for å øke den tekniske kapasiteten på nødnummeret 112. Videre er Kripos gitt i oppdrag å etablere testrutiner for nasjonal varslings i politiet ved bruk av riksalarm. Dette systemet vil jevnlig bli testet, og personellet vil bli øvet i bruken av systemet. Jeg vil forsikre meg om at dette systemet i framtiden fungerer etter hensikten.

Investeringen i nytt digitalt radiosamband, Nødnett, over hele landet er en av de største satsingene på samfunnssikkerhet noen gang. Jeg vil påse at utbygging skjer i takt med Stortingets bevilgninger.

Det finnes i dag ingen felles nettside hvor myndighe-

tene kan legge ut kriseinformasjon til befolkningen. Om få dager vil en slik nettside, kriseinfo.no, bli lansert, og Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap er gitt redaktøransvaret for siden.

Det pågår også arbeid knyttet til objektsikring. En arbeidsgruppe under ledelse av Forsvarsdepartementet er nedsatt for å utarbeide forslag til en overordnet instruks om utpeking og klassifisering av objekter som skal sikres med sikringsstyrker. Det tas sikte på at dette arbeidet ferdigstilles innen utgangen av februar i år. Forsvarsdepartementet vurderer i samråd med Justisdepartementet også bistandsinstruksen, som vi har hørt tidligere fra forsvarsministerens side. Dette arbeidet beregnes ferdigstilt innen 1. august.

Det er to sentrale stortingsmeldinger som vil få betydning for beredskapsarbeidet, som nå er under arbeid. I løpet av vårsesjonen tas det sikte på å legge fram en melding til Stortinget om samfunnssikkerhet. Her vil det bli gitt en bred gjennomgang av beredskapsområdet. Vi har også hørt at regjeringen planlegger å legge fram en langtidsplan for Forsvaret. Dette er to meldinger som også gir god anledning til å diskutere et økt samarbeid mellom militære og sivile ressurser. Regjeringens mål er selvsagt å sikre best mulig utnyttelse av ressursene.

Også i meldingen om resultatreformen for politi- og lensmannsetaten, som vil bli framlagt senere i år, vil departementet gjennomgå politiets oppgaver og organisering. Ulike oppgaver knyttet til beredskap, bemanning, responstid og organisering vil selvsagt også være helt sentrale i meldingsarbeidet.

Oppsummeringsvis er altså en rekke tiltak enten iverksatt eller under arbeid for å styrke sikkerheten og beredskapen. Før ordet gis til mine bisittere, vil jeg gi uttrykk for at flere detaljer og spørsmål omkring angrepene vanskelig kan besvares fullt ut før undersøkelsene og evalueringene av de involverte instansene er fullført. Men hovedmålet med det videre arbeidet må derfor være læring for å gjøre Norge best mulig rustet til å forebygge framtidige angrep, redusere konsekvensene av eventuelle angrep og håndtere nye angrep, slik også lederen påpekte innledningsvis da høringen startet tidligere i dag.

Møteleiaren: Tusen takk til justisminister Grete Faremo. Da gir eg ordet til sjefen for Politiets tryggingsteneste, Janne Kristiansen.

Janne Kristiansen: Takk.

Komitéleder og medlemmer: Takk for invitasjonen til høringen.

Bakteppet for denne høringen er dypt tragisk. 22. juli fikk vi erfare hvor enorme skadevirkningene etter en terrorhandling kan være i form av tap av menneskeliv og av menneskelige lidelser. Terrorhandlingene 22. juli vil prege hvordan vi i Norge ser på sikkerhet, hvordan vi ser på sårbarhet, og hvordan vi vil velge å forholde oss til truslene vi står overfor.

Regjeringen har nedsatt en kommisjon som bl.a. skal fremme forslag om tiltak den mener er nødvendig for å få en bedre fremtidig beredskap. I tillegg har jeg iverksatt

et internt evalueringsarbeid i PST, som etter planen skal slutføres i uke 9. Hvorvidt vi skulle, kunne eller burde gjort noe annerledes, er et sentralt tema både i vår egen evaluering og for 22. juli-kommisjonen.

I går presenterte jeg PSTs årlige og ugraderte trusselvurdering for 2012. Det norske samfunnet er i grove trekk fredelig og uten alvorlige interne konflikter. Men vi utsettes likevel daglig for virksomhet som kan undergrave vår sikkerhet og skade nasjonale interesser. Trusselvurderingen beskriver trusselsituasjonen som bekymringsfull, og vi må være forberedt på nye forsøk og planlegging av terrorhandlinger i tiden fremover.

Hva gjør så PST for å forhindre at terrorhandlinger skal skje? Et fullstendig svar på dette vil selvsagt være svært omfattende, men det helt grunnleggende er at vi forsøker å avdekke intensjon. En terrorhandling forutsetter først og fremst intensjon. En eller flere personer må ha vilje til å gjennomføre terrorhandlingen. Når intensjonen er sterk nok, vil terrorhandlingen i prinsippet kunne skje når som helst. Selv om terror også krever kapasitet, dvs. evne til å gjennomføre terrorhandlingen rent teknisk, er det den sterke viljen – intensjonen – som er utslagsgivende. Svært mye av PSTs arbeid går derfor ut på å avklare hvorvidt en person eller en gruppe faktisk har reelle intensjoner om å begå terrorhandlinger – eller ikke.

Det er krevende å avdekke intensjon, særlig når potensielle trusselaktører som oftest gjør alt de kan for å skjule sine intensjoner og sin planlegging. Skal vi lykkes, er vi avhengig av å ha et omfattende og nært samarbeid med politiet, etterretningstjenesten, våre samarbeidspartnere i utlandet og andre samfunnsaktører. Vi prioriterer strengt ut fra hva som er våre hovedoppgaver.

Vårt internasjonale samarbeid, med sikkerhets- og etterretningstjenester, er meget omfattende og meget verdifullt. Bare i 2011 mottok vi mer enn 15 000 rapporteringer fra samarbeidspartnere i utlandet. Og samarbeidet gir resultater, i form av reell forebygging og avverging av terrorhandlinger.

Prosjektet Global Shield, som ble initiert av Verdens Tollorganisasjon, har imidlertid ikke vært en del av dette samarbeidet. Vår befatning med Global Shield er utførlig beskrevet i vår ugraderte redegjørelse av 29. november 2011. Gjennom samarbeidet i Global Shield ble vi kun informert om ett navn, som vi mottok gjennom en e-post fra tollvesenet 3. desember 2010. Navnet var ikke Anders Behring Breivik. Vedkommende som hadde handlet kjemikalier fra et firma i Polen, ble rutinemessig sjekket ut mot våre registre. Tollvesenet hadde i tillegg på eget initiativ foretatt et søk i valutaregistret og vedla en liste med 41 navn på personer som hadde handlet i samme firma. En av dem var Anders Behring Breivik. Det fremgikk at han hadde handlet for 121 kroner og 22 øre, men ikke hva han hadde kjøpt. Våre undersøkelser i ettertid viste at det ikke ble søkt i våre registre på navnene på denne listen.

Kunne vi ha registrert navnene på listen basert på opplysningene vi mottok fra tollvesenet? Vi har i prinsippet adgang til å foreta en foreløpig eller midlertidig registrering basert på opplysningene vi får. I løpet av fire måneder må vi ta stilling til om opplysningene er relevante for

PST, for deretter å vurdere en fullverdig registrering. Navnene på listen ble ikke registrert hos oss. Vi foretok heller ikke søk i våre registre basert på opplysningene som forelå. Opplysningene var av en slik karakter at vi i sanntid ikke vurderte at de ga grunn til det.

Avslutningsvis vil jeg gjerne klargjøre at vi i et brev til Justis- og politidepartementet i november i fjor fremmet et forslag som bl.a. gjelder kriminalisering av enkelte forberedelseshandlinger til terror. Dette er noe vi har utarbeidet som følge av høringen til Metodekontrollutvalgets innstilling i 2010 og i dialog med departementet i tiden før 22. juli. Forslaget er derfor ikke fremmet som følge av terrorhandlingene.

Takk for oppmerksomheten.

Møteleiaren: Tusen takk til sjefen for Politiets trykingssteneste, Janne Kristiansen. Eg gir ordet til fungerande politidirektør Vidar Refvik, som òg har 10 minutt.

Vidar Refvik: Takk, komitéleder og -medlemmer for invitasjonen til høringen.

Som statsråden beskrev avslutningsvis i sitt innlegg, vil mange spørsmål omkring hendelsene 22. juli først kunne besvares fullt ut når de endelige undersøkelsene og evalueringen av de involverte instanser er ferdigstilt.

Politiets evaluering pågår fortsatt. Utvalget gjennomfører en bred gjennomgang av politiets håndtering av hendelsene 22. juli med det formål å lære mest mulig samt følge opp forbedringsområder. For politiet er det viktig å ta tak i læringspunktene etter hvert som de dukker opp, slik at forbedringstiltak kan iverksettes. Politiet har allerede konstatert at det er funnet forbedringspunkter, og vi erkjenner at både politiets endelige evalueringsrapport og 22. juli-kommisjonens rapport ytterligere vil vise det. Utvalgets arbeid følger planen nedfelt i mandatet, og rapporten vil bli offentliggjort.

Flere av spørsmålene som 22. juli-komiteen stiller, har vært tema for Evalueringsutvalgets statusrapporter, og konklusjonene ble også offentliggjort på pressekonferansen 16. desember. Spørsmålene som stilles fra komiteen, er viktige for ytterligere å belyse utfordringen knyttet til deler av vårt beredskapssystem, samt politiets håndtering av hendelsene 22. juli.

Det første punktet jeg vil utdype, omhandler veiledningen for «Skyting pågår». Under grunnutdanningen fra Politihøgskolen gis studentene taktisk trening, våpenopplæring og skytetrening. «Skyting pågår» er en form for øyeblikkelig aksjon som inngår i politiets taktiske opplæring. Med utgangspunkt i erfaringene fra såkalte skoleskytinger utviklet Politihøgskolen etter oppdrag fra Politidirektoratet et eget opplæringsprogram for denne type aksjoner, kalt «Skyting pågår». Dette konseptet er beskrevet i Håndbok for innsattpersonell fra 2008. Det er ikke rapportert om tvil rundt taktikken ved øyeblikkelige aksjoner, som f.eks. når skyting pågår. Første polititjenestemann på stedet skal snarest mulig gripe inn i situasjoner hvor skyting pågår.

Mannskapene som var i innsats 22. juli, ventet ikke på flere mannskaper, men på en båt som kunne ta dem over

til Utøya. Det er ingenting så langt som tyder på at politiet vegret seg for å gripe raskt inn i situasjonen. Slik det ble fremholdt i redegjørelsen 10. november og i tilhørende grunnlagsmateriale, vil Politidirektoratet gjennom sin evaluering se på retningslinjene på dette området. I 2011 påbegynte Politidirektoratet arbeidet med å gjennomføre en risikoanalyse av politiets innsatsevne. I dette arbeidet inngår bl.a. en gjennomgang av politiets trening – både innhold og mengde.

Så litt om riksalarm. Politidirektoratet utga i 2010 et rundskriv til politidistriktene og særorganene som bl.a. regulerer nasjonal varsling ved en alarmmelding. Riksalarm skal brukes for å formidle informasjon som vurderes å være av interesse for alle politidistrikt og ved iverksettelse av beredskapstiltak. Riksalarm skal iverksettes av Kripos etter anmodning fra politidistriktene eller særorganene.

Det tekniske systemet for varsling med riksalarm er bygget opp slik at det ved operasjonssentralen i hvert politidistrikt skal være en dedikert pc for å motta slike meldinger. Denne skal alltid være slått på. Erfaringene fra 22. juli har vist at varslingsrutinene internt i politiet har et forbedringspotensial. Det pekes i evalueringsarbeidet på at det var utfordringer knyttet til de tekniske løsningene og den operative gjennomføringen, bl.a. manglende overvåking av aktuelle pc-er i politidistriktene. Politidirektoratet hadde heller ikke kontrollert at systemet ble testet og fungerte etter forutsetningene.

Med utgangspunkt i dette har Politidirektoratet iverksatt tiltak for å forsikre seg om at systemet for nasjonal varsling med riksalarm testes jevnlig og fungerer etter hensikten som rask og effektiv varsling. Vi har i brev av 14. oktober 2011 gitt Kripos i oppdrag å etablere testrutiner for nasjonal varsling. Den 15. november i fjor sendte Kripos et brev til alle landets politimestre om at slike tester ville finne sted. Det er gjennomført flere tester, og etter å ha gjennomført disse testene mener Kripos at det ikke vil være tekniske problemer med systemet for nasjonal varsling. Alle er bekreftet å fungere ved leveringsbekreftelse på meldingen.

Vi vil påse at politimestrene følger opp systemet for nasjonal varsling, slik at optimal varsling kan gjennomføres uten unødig tidstap. Systemet vil jevnlig bli testet og personalet øvet i bruken av det.

Objektsikring: Oslo politidistrikt ble satt på en ekstrem prøve ressursmessig 22. juli 2011. Ved en slik hendelse vil liv og helse ha førsteprioritet med hensyn til politiets innsats. Iverksettelsen av polititaktiske tiltak, herunder objektvakthold, må til enhver tid vurderes ut fra situasjon, trusselbilde, ressurstilgang og skadepotensial. Politiet vil søke å initiere bistandsbehov på et så tidlig tidspunkt som mulig, samtidig som man må kunne forvente initiale tiltak fra andre ansvarlige etater og virksomheter. Det er også en kjensgjerning at man er mer sårbar i ferieperioden, som var tilfellet i juli i fjor.

Objektvakthold på Stortinget ble fortløpende vurdert og iverksatt straks man hadde tilstrekkelige ressurser tilgjengelig. Vaktholdet ble iverksatt fra kl. 18.05. Stortinget har også en egen vaktstyrke, og politiet forutsetter at denne styrken iverksetter tiltak i henhold til eget

planverk når hendelser inntreffer. Oslo politidistrikt samarbeider med Stortingets sikkerhetsseksjon på en rekke områder. Blant annet er det utarbeidet et objektsikringsplanverk for Stortinget i samarbeid med sikkerhetsseksjonen og HV-02. Dette oppdateres jevnlig. I forbindelse med f.eks. arrangementer og demonstrasjoner er det et daglig samarbeid. Det er også et samarbeid vedrørende evakueringsøvelser og brannøvelser på Stortinget.

I forbindelse med planleggingen av øvelse Tyr i 2011 var det et nært samarbeid med sikkerhetsseksjonen, HV-02 og politiet. Dette samarbeidet er videreført i forbindelse med planleggingen av øvelse Tyr i 2012. Tilsvarende samarbeid er det også i regjeringskvartalet, hvor Oslo politidistrikt samarbeider nært med DSS og HV-02 om planverk for objektsikring. Statsministerboligen er utstyrt med flere passive sikringstiltak. I tillegg har statsministeren livvaktbeskyttelse 24/7. Livvaktjenesten iverksatte umiddelbart nødvendige tiltak for å sikre statsministeren.

Utvendig bevæpnet vakthold ble iverksatt fra kl. 16.15 og gradvis forsterket utover ettermiddagen og kvelden. Vakthold ved andre skjermingsverdige objekter ble iverksatt fortløpende etter hvert som tilstrekkelig politimannskaper var tilgjengelig. Oslo politidistrikt fikk også nødvendig bistand fra Forsvaret til dette vaktholdet. Tiden som medgår fra en hendelse inntreffer, og til polititiltak blir iverksatt, vil til enhver tid være gjenstand for vurdering og prioritering. Det ble iverksatt objektvakthold ved til sammen 24 objekter. I tillegg fikk man også kjennskap til de åtte hatobjektene som framgikk av gjerningsmannens manifest. Politiet brukte store ressurser på å sjekke ut disse åtte objektene.

Politidirektoratet har i rundskriv av 12. januar 2011 pålagt politimestrene å foreta en kartlegging av skjermingsverdige og samfunnsviktige objekter som kan bli utsatt for terrorhandlinger, og utarbeide objektplaner for sikring av disse. Det er forutsatt at dette arbeidet skal gjøres i nært samarbeid med Forsvaret, fylkesmannen, objekteier og andre relevante aktører.

Så litt om responstid: Politiet har ikke i dag krav til responstid for utrykning med unntak for særskilte grupper i politiet, f.eks. beredskapstroppen. Politidirektoratet vurderte i forbindelse med bemanningsplanen av 2008 forhold rundt responstid og konkluderte med at det ikke var hensiktsmessig å ha konkrete krav til responstid med tilhørende resultatkrav.

Politiet prioriterer hendelser og oppdrag i forhold til alvorlighetsgrad, bl.a. vil forhold knyttet til liv, legeme og helbred være førsteprioritet uavhengig av reiseavstand. I motsetning til brannvesen og ambulanser er politiets patruljer i stor utstrekning ute på patrulje og/eller oppdrag i hele politidistriktet og tidvis også utenfor dette i forbindelse med f.eks. transport. Politiet har således ikke noe fast punkt å måle en eventuell responstid fra. Politiberedskapen organiseres i samarbeidsordninger hvor flere tjenestesteder går sammen om vakt og beredskap. Det er således ikke slik at tjenestemenn normalt rykker ut fra eget lensmannskontor på kveld eller i helgene. Skal man oppnå en bedre responstid generelt sett, kan dette skje bl.a. ved øvelser, transportstøtte, økt kompetanse hos mann-

skapene, ved tekniske løsninger og gode varslingsordninger.

Til slutt litt om ROS-analysen: Direktoratet startet tidlig i 2011 arbeidet med en risiko- og sårbarhetsanalyse for å kunne identifisere områder som kan bidra til å heve politiets krisehåndtering. I arbeidet inngår bl.a. en gjennomgang av politiets trening med hensyn til både innhold og mengde. Arbeidet vil bli slutført innen utgangen av 2012, og konklusjonen til 22. juli-kommisjonen og politiets egen evaluering vil selvsagt ha stor betydning for dette analysearbeidet.

Møteleiaren: Tusen takk. Da vil eg takke alle tre for veldig gode innleiingar.

Me går da til spørsmålsrunden der dei ulike partia får 5 minutt kvar, og det er representantane frå partia som styrer dei minutta. Eg begynner som saksordførar.

Mitt spørsmål går til justisminister Grete Faremo. Justisdepartementet har sjølv sagt det overordna ansvaret for beredskap, og du peikar jo på at det no kjem ei stortingsmelding om samfunnssikkerheit og òg langtidsplanen for Forsvaret. Me har hatt høring med forsvarsminister og forsvarssjef som begge peikar på behovet for eit tettare og betre samarbeid mellom politi og forsvar. Er du einig i det? Du har jo ein sterk kompetanse både som tidlegare forsvarsminister og som tidlegare justisminister og noverande justisminister.

Statsråd Grete Faremo: Ja, leder, jeg er enig i at det er viktig for oss å se på hvordan vi kan forbedre samarbeidet. Det er noe av bakgrunnen for det arbeidet som også er iverksatt, knyttet til gjennomgang av bistandsinstruksen. Så hørte jeg, og jeg er veldig enig i det, at forsvarsministeren snakket om de formelle rammene som ligger til grunn for dagens arbeidsdeling. Jeg tror dette er grunnleggende viktig for oss å ha med i arbeidet.

Så har jeg også sagt at i kjølvannet av 22. juli-kommisjonens rapport vil ikke jeg utelukke at vi også blir utfordret på å tenke nytt. Det er også noe jeg ønsker velkommen. Det er noe av bakgrunnen for at jeg synes det er viktig at disse to dokumentene kommer i samme halvår, slik at man får diskutert dette i sammenheng.

Møteleiaren: Eg er glad for den stadfestinga.

I utgreiinga frå fungerande politidirektør tek han no òg opp at i veldig mange av svara som gjeld hendingane 22. juli, blir det sagt at me måtte prioritere liv og helse 22. juli. Spørsmålet mitt går framleis til justisministeren: Er ikkje det nettopp eit eksempel på at me ikkje hadde ein god terrorberedskap? Det er klart at me må vere bevisste på at nokon måtte ta seg av liv og helse-utfordringane, mens andre burde bl.a. hatt ein breiare terrorberedskap og handtering av objekttryggleik. Er ikkje nettopp dei svara som òg justisministeren har sendt til komiteen om at ein måtte prioritere liv og helse 22. juli, eit eksempel på at terrorberedskapen ikkje er god nok?

Statsråd Grete Faremo: Uten å foregripe de vurderingene som 22. juli-kommisjonen skal foreta på bakgrunn

av fakta som også kommisjonen innhenter fra alle berørte, er mitt utgangspunkt at vi hele tiden skal jobbe med sikte på å bli bedre. Det er også noe av bakgrunnen for det mandatet jeg som ny justis- og beredskapsminister har fått, hvor vi løfter fram og fokuserer på beredskap, hvor vi tenker nytt rundt organisering, og hvor det også allerede er varslet at vi legger inn nye ressurser.

Møteleiaren: Riksalarm har vore eit av dei tema som det har vore sterk kritikk mot, som òg politiet i si eiga evaluering var sterkt kritisk til. No vil ein jobbe med forbedra riksalarm, og det er allereie gjort forbedringar. Vil det vere aktuelt å vurdere om andre etatar, som Forsvaret og sjukehusa, blir omfatta av ein ny og forbedra riksalarm?

Statsråd Grete Faremo: Det tror jeg det er for tidlig å varsle og i alle fall å konkludere. Det som er mitt ansvar og hovedanliggende nå, er å sikre at vi har en riksalarm som både fungerer, blir forstått og at det responderes tilfredsstillende. Det er også noe av bakgrunnen for at Politidirektoratet jevnlig kjører tester av dette systemet både teknisk – jeg forstår at det per i dag ikke hefter usikkerhet ved om vi har et teknisk system som fungerer – og personellmessig. Slik sikrer vi, om noe skulle skje, at dette fungerer etter hensikten.

Møteleiaren: Så til slutt eit spørsmål til fungerande politidirektør, Vidar Refvik: Det kom fram informasjon om at politifolk skal ha blitt trua til å teie av sjefane sine i Oslo politidistrikt. Skal vi få fram forbedringar og nødvendige tiltak, er det veldig viktig at ein kjem fram med ulike meiningar og oppfatningar. Kva har du gjort for at folk skal få lov til å seie frå i din etat?

Vidar Refvik: For å ta det konkrete med Oslo politidistrikt: Da dette ble kjent i media, tok jeg kontakt med politidistriktet for å undersøke hva slags kjennskap de hadde til den informasjonen som var kommet.

Det er slik at politidistriktet har en rekke ordninger for varsling dersom det skulle være uønskede og kritikkverdige forhold for personellet. De har et hovedverneombud som tar imot informasjon, og man har en fagforening som gjør det. Oslo har også et eget varslingsssystem på utsiden av politiorganisasjonen, dvs. at man har et eget advokatkontor som tar imot informasjon om det skulle være noe uønsket. Og ...

Møteleiaren: Tusen takk – da trur eg me må gå vidare.

Da er det Jan Böhler, frå Arbeidarpartiet, som òg har 5 minutt.

Jan Böhler (A): I den åpne trusselvurderingen som ble lagt fram i går av PST, understrekes det at det er økt rekrutteringsgrunnlag for grupper med ekstrem, voldelig type ideologi. Det grunnleggende er selvsagt å hindre rekruttering, hindre at disse gruppene blir flere, og være tett på, slik at man kan stoppe det før det eventuelt skjer noe alvorlig.

Det er bra at PST har bekymringssamtaler og utvikler

metoder, men det er umulig for PST å være overalt og dekke bredt nok. Man er helt avhengig av at det enkelte politidistrikt prioriterer dette, bygger opp kompetanse, forstår alvoret og tar oppgaven svært alvorlig.

Mitt spørsmål går til PST-sjefen: Er det ditt inntrykk at det er oppmerksomhet, fokus, nok på dette rundt om i politidistriktene, særlig i de store byene? Bygges det opp nok kompetanse, ny arbeidsmetodikk? Er det en bevissthet om dette som er på det nivået vi trenger?

Jeg vil også spørre politidirektøren på samme måte: Hvordan forsikrer politidirektøren seg om at dette bygges opp i politidistriktene, at man blir god nok på det, at man bygger opp tilstrekkelig kunnskap, kompetanse og metoder for å følge godt nok med på disse miljøene? Det kan ikke PST gjøre alene – det må hele Politi-Norge være med på.

Janne Kristiansen: Skal jeg begynne?

Dette er et godt spørsmål. Vi har 27 PST-kontorer rundt i hele landet, så hvert politidistrikt har sitt PST-kontor. Det er viktig at nærheten til det ordinære politiet er godt. Det er derfor våre lokale kontorer ligger i de enkelte politidistriktene.

Vi samarbeider godt med lokale ledd i distriktene og påser hele tiden at preventarbeidet og dette arbeidet som gjelder radikaliserings – hvordan vi arbeider, og hvordan man har øyne og ører åpne ute i distriktene – gjøres. Det er viktig for oss hele tiden. Det er noe jeg påpeker som sjef når jeg er ute, og når vi har ledermøter med de lokale ledere; dette skal prioriteres.

Jan Böhler (A): Ja, men kan jeg få spørre: Er inntrykket ditt at det prioriteres godt nok, hvis du skal gi en vurdering av det?

Janne Kristiansen: Det som er min oppfatning og min instruks til mine lokale ledd, er at dette er viktig arbeid. Det er viktig at man reiser rundt, særlig til asylmottak, og har god kontakt med folk som er inne i forbindelse med skoler og på andre måter i det sosiale nettverket rundt om. Dette er prioritert arbeid hos oss. Vi jobber forebyggende, og det er det viktigste vi kan gjøre.

Vidar Refvik: I forlengelsen av dette vil jeg understreke viktigheten av de lokale PST-ledd i politidistriktene. Dette sikrer at hele politidistriktet ved nær kontakt mellom lensmannskontorene og politistasjonene gir jevnlig oppdatering på trusselbildet, at hele politidistriktet jobber med de problemstillingene som særlig PST kan definere på dette området.

I sum synes jeg at den ordningen vi har i dag med lokale PST-ledd, som er med på å skaffe informasjon, kompetanse til hele politidistriktet, gjør at man har stor oppmerksomhet om disse spørsmålene.

Jan Böhler (A): Hvis jeg rekker en oppfølging, leder, i forhold til det forebyggende: Det er varslet at PST-ledelsen nå skal øke kapasiteten, innsatsen – forbedre arbeidsmetodikken når det gjelder arbeid på nettet. Kan PST-sjefen

si noe om hvordan man nå legger opp opptrappingen av den innsatsen?

Janne Kristiansen: Vi startet sommeren 2010 vår seksjon for åpen informasjonsinnhenting. Vi har fått en betydelig styrking for å forbedre arbeidet der. Vi har fått 20 mill. kr på budsjettet i år, og det gjør at vi teknisk og ikke minst mannskapsmessig kan bli langt bedre på dette. Det krever også analysekapasitet. Så dette er et stort og omfattende prosjekt som vi ser frem til, og vi vet allerede nå at dette er viktig for oss. Vi ser hver dag at det er viktig i vårt arbeid.

Jan Böhler (A): Hvis man ser på forholdet til E-tjenesten – dette med nettet er et globalt spørsmål, det er ikke begrenset til det nasjonale, og E-tjenesten har jo også kapasitet til å følge med på nettet og jobbe der – hvordan legges det opp til en spesiell samordning av innsatsen til PST og E-tjenesten når det gjelder nettet?

Janne Kristiansen: Vi kommer til å samarbeide med både Kripos og E-tjenesten når det gjelder å overvåke nettet. Vi har et nært, godt og tett (det hørtes en pipelyd) samarbeid med E-tjenesten. Jeg kan komme tilbake til det i oppsummeringen.

Møteleiaren: Det var heilt riktig, tida var ute. (Latter i salen)

Da gir eg ordet til Anders Anundsen, frå Framstegspartiet.

Anders Anundsen (FrP): Takk for det, leder. En av utfordringene i døgnet etter at terrorangrepet skjedde, var forholdet til objektsikring – alle mine spørsmål går for øvrig til politidirektøren, og jeg anmoder om at han får svare – og vi fikk fra forsvarssjefen nå i stad klargjort at HV-02 kan klargjøre personell til vakt og sikring av objekter i løpet av to–fire timer. Det betyr i praksis at de i denne aktuelle situasjonen kunne vært på stedet med sine mannskaper mellom kl. 17.30 og 19.30. Hva er det i systemet med kommunikasjon mellom politi og forsvar som fører til at det tar 7 timer og 26 minutter før det kommer en anmodning fra politiet, muntlig, om den typen bistand?

Vidar Refvik: Jeg tror ikke det er noe i veien med systemet og kontakten mellom politi og forsvar. Allerede kort tid etter hendelsen den 22. juli var det kontakt på flere områder mellom Oslo politidistrikt og Forsvaret.

Anders Anundsen (FrP): Men denne bistanden, som dere sa dere hadde for få ressurser til å håndtere selv, ble det altså ikke anmodet om før klokken var nærmere halv elleve på kvelden. Hva er det i systemet som fører til dette?

Vidar Refvik: Det er den politimester som er ansvarlig for det operative og det taktiske arbeidet som da må vurdere hvilke behov man har for bistand fra Forsvaret, enten det er HV eller andre kapasiteter. Som vi har hørt, ba jo

Oslo om bistand på noen områder, mens det tok litt lengre tid før man ba om bistand fra Heimevernet. Dette er en vurdering som må gjøres nå i ettertid, om man hadde et behov for kapasiteter fra Forsvaret tidligere, og den vurderingen tror jeg vi må vente med til kommisjonen gjør den i ettertid.

Anders Anundsen (FrP): Men er det politidirektøren sier, at dagens system, der politimesteren har ansvaret for å innkalle, er tilfredsstillende, det systemet fungerer godt nok – det er ikke gjort noe i ettertid som har endret på det systemet?

Vidar Refvik: Normalt gjør det det, for det er politimesteren som har oversikt over situasjonen til enhver tid, og som er den som må vurdere hvorvidt det er behov for bistand for å løse de oppgavene som politiet har.

Anders Anundsen (FrP): Bakgrunnen for spørsmålet er egentlig et systematisk potensielt problem når det gjelder politiets evne til å be om hjelp fra andre. Vi så også det samme i forhold til politireserven, som ikke ble innkalt i denne situasjonen. Det som er spørsmålet, som jeg mener er helt essensielt for denne komiteens videre arbeid, er om det foreligger en generell terskel i politiet som er for høy med hensyn til å be om bistand fra andre.

Vidar Refvik: Normalt tror jeg ikke det er riktig. Man gjør en konkret vurdering i det enkelte tilfellet og går da til de aktørene som er bistandshjelp til politiet, for å få hjelp. Så vet jo også alle at som regel er det beredskapstid også hos alle andre aktører. Det er en vurdering som man må gjøre når man ber om denne bistanden, om man kan forvente å få bistand før operasjonen er over.

Anders Anundsen (FrP): Det er det som er det sentrale her, for hvis politiet hadde fått sendt av gårde denne anmodningen, ville altså Forsvaret kunnet stille opp i løpet av to–fire timer. Det er derfor jeg er litt overrasket over at man ventet så lenge med å få den bistanden. I realiteten kom ikke Heimevernet til tjeneste før 06.00 den påfølgende dag. For meg som står og ser på dette fra utsiden, virker det som om dette er et systematisk problem, eller det kan være uttrykk for et systematisk problem. Når man ikke gjør som man f.eks. gjør i helsevesenet, der man kaller inn alt man har av tilgjengelige ressurser, og heller dimetterer underveis når man har for mange, virker det som det er en propp hos politiet før man ber om hjelp, og den proppen må vi i tilfelle klare å løse opp. Men du hevder altså at det ikke er en sann situasjon?

Vidar Refvik: Generelt sett er det en operativ vurdering som ligger til grunn, og jeg har ikke, verken som operativ sjef eller ute i andre sammenhenger, opplevd at terskelen vanligvis er for høy.

Anders Anundsen (FrP): I forhold til riksalarm er det blitt klart at det tok 77 minutter før riksalarm ble slått. Konklusjonen på det er vel at vi i realiteten på

det tidspunktet ikke hadde et riksalarmsystem som fungerer. Jeg har av politidirektørens redegjørelse forstått at nå har vi et riksalarmsystem som fungerer. Ved et terroranslag i en eller annen form mot hovedstadens viktige interesser, er det riktig at det i den settingen ville blitt satt opp politisperringer etter riksalarm f.eks. på Sollihøgda?

Vidar Refvik: Det vil være en konkret vurdering av hvilke behov det var. Vi har ikke noe sperre ...

Anders Anundsen (FrP): Det er ikke noe automatikk i det?

Vidar Refvik: Det er ikke automatikk i dette, så det er en vurdering som da må gjøres i forhold til hvilken situasjon man har.

Anders Anundsen (FrP): Det følger ikke politidistriktslinjer eller den typen ting?

Vidar Refvik: Nei.

Anders Anundsen (FrP): Nei.

Møteleiaren: Tusen takk.

Da gir eg ordet til André Oktay Dahl, frå Høgre, som òg har 5 minutt.

André Oktay Dahl (H): Da skal jeg starte, komitéleder, med et kort ja- eller nei-spørsmål knyttet til spørsmålet om trusler/ikke trusler internt i Oslo-politiet.

I undersøkelsen som ble gjort, fremkom det noen som helst dokumentasjon på at det hadde skjedd ting som kunne oppfattes som trusler, som gjør at ansatte ikke vil gi den informasjonen de kanskje bør gi, til 22. julkommisjonen – ja eller nei?

Vidar Refvik: Ikke så langt jeg har fått tilbakemelding om.

André Oktay Dahl (H): Ok. Grunnen til at jeg stiller spørsmålet, er at jeg har fått innsyn i korrespondanse fra august i fjor som bekrefter det som kom frem i media, at det var tre–fire på vakt ved Sentrum politistasjon. Innholdet i korrespondansen er såpass klart at det er vanskelig ikke å se at dette må være oppfattet som trusler av dem som er ansatt i politidistriktet.

Jeg har to spørsmål. Det ene er: Er tre–fire på vakt ved Sentrum politistasjon en fredag ettermiddag tilstrekkelig bemanning? Og: Hva vil man konkret gjøre for å sjekke ut at de ansatte, slik det rent faktisk er dokumentert, som føler seg kneblet, kommer med alle opplysninger som trengs for at kommisjonen skal kunne gjøre sitt arbeid?

Vidar Refvik: Når det gjelder Oslo politidistrikt, har man fem politistasjoner og en rekke spesialseksjoner som er til tjeneste til enhver tid, slik at man må se hele politi-

distriktet i sammenheng. Man kan ikke se på de enkelte politistasjonene.

André Oktay Dahl (H): Da vil jeg bare si at det beskrives i den korrespondansen som jeg sikter til, av deler av ledelsen i Oslo politidistrikt som at man var tynt besatt. Spørsmålet er altså: Er det en tilfredsstillende bemanning å ha tre–fire tjenestemenn på Sentrum politistasjon, som tilsvarende, omtrent, Hordaland politidistrikt i forhold til oppgavetilfang, på en fredag ettermiddag? Hva gjør man konkret med hensyn til den korrespondansen som har vært, som ansatte føler som en knebling av informasjon til, senere, kommisjonen, at det får en slutt?

Vidar Refvik: Når det gjelder informasjon til kommisjonen, har det vært vår holdning, politiets holdning, at kommisjonen skal få all den informasjon som de ønsker, og som politiet må kunne gi som informasjon, slik at det er en oppfordring til og en holdning at all informasjon skal til kommisjonen.

André Oktay Dahl (H): Da skal jeg gjenta spørsmålet til statsråden, for det er statsråden som også er ansvarlig for bemanningen. Er tre–fire tjenestemenn nok? Det er et spørsmål komiteen har stilt, men vi har ikke fått svar. Jeg har dokumentasjon på at det var tre–fire på vakt den 22. juli. Spørsmålet er: Er det nok i forhold til det statsråden synes er en tilfredsstillende bemanning på Sentrum politistasjon en fredag ettermiddag?

Statsråd Grete Faremo: Nå har vi hørt fungerende politidirektør beskrive hvordan Oslo politidistrikt er satt opp.

André Oktay Dahl (H): Det er ikke det som er spørsmålet, unnskyld meg, statsråd. Spørsmålet er om tre–fire på vakt på en så stor politistasjon er nok. Hvis ikke statsråden vil svare på det, kan jeg stille et nytt spørsmål.

Statsråd Grete Faremo: Jeg begir meg ikke inn i en vurdering som ligger til 22. juli-kommisjonen.

André Oktay Dahl (H): Greit. Da tar jeg neste spørsmål. Det handler om PST. Nå har statsråden varslet at det kommer en ekstern gjennomgang av PST. Det er etter et ønske fra Høyre gjennom et par–tre år. Hvordan, konkret, vil Stortinget bli involvert i arbeidet, for det er jo et ønske fra Stortinget å få mer oversikt over PSTs oppgavetilfang og ressurser, hva de har, og hva de ikke har? Kan statsråden si noe konkret om hvordan Stortinget skal bli involvert? Jeg har stilt spørsmål om det, men er man kommet noe lenger i vurderingen av det?

Statsråd Grete Faremo: Det vil bli gitt informasjon på egnet måte til Stortinget, og det initiativet som regjeringen tok for å gjøre den eksterne evalueringen, var nettopp for å bygge tillit rundt både PSTs ressursituasjon og, selvsagt, hvordan ressursene nærmere anvendes.

Møteleieren: Tusen takk.

Da vil eg gi ordet til Akhtar Chaudhry, SV, som òg har 5 minutt til spørsmål.

Akhtar Chaudhry (SV): Takk for gode redegjørelser.

Jeg har et par spørsmål til sjef PST. Det ene er – og du startet fantastisk i analysen – nemlig at vi må vite hvor viljen ligger, hvor sterk den er for å avdekke om det er evne der, og ikke minst for å avverge. Vi har en PST sentralt plassert i Oslo. Det finnes medarbeidere i 27 politidistrikter. Kunne du gi meg en kort beskrivelse av hvor mange av våre medarbeidere som finnes sentralt i Oslo, og hvor mange vi har rundt omkring i landet?

Janne Kristiansen: Vi har i underkant av 400 medarbeidere på DSE, og vi har også ansvaret for Oslo politidistrikt. Så har vi i 26 distrikter i landet for øvrig 125 medarbeidere. Så har vi også en representant på Svalbard, som er det 27. distrikt.

Akhtar Chaudhry (SV): Så er det slik at jeg hørte sjef PST i går, da du la fram din ugraderte trusselvurdering. Du var veldig tydelig på at vi har mennesker som reiser rundt i verden, og som er motivert til å ta «training» og diverse i terrorhandlinger. Vi vet at det er bl.a. i Afghanistan, i nærliggende områder, osv. Da er det interessant å vite hva slags kontakt PST har med de respektive lands etterretnings tjenester. Har vi, jeg mener å huske, tidligere på ett eller annet tidspunkt sa du at vi har ingen kontakt med Pakistan, f.eks. når det gjelder utveksling av informasjon. Har vi det nå? Og hva slags tilknytning har vi?

Janne Kristiansen: Vi har samarbeid med mer enn 60 lands sikkerhets- og etterretnings tjenester i PST. Vi har et nært og godt samarbeid med våre naboer, de nordiske land, og vi har det særlig med USA, England og Tyskland. Men når det gjelder spørsmålet om samarbeidet med Pakistan, er det ikke riktig av meg å svare på det på det nåværende tidspunkt. Det er ikke et land som vi per dags dato har offisielt samarbeid med. Dette er noe departementet til enhver tid må godkjenne. Vi har hele tiden fokus på nye samarbeidspartnere, men vi har også via E-tjenesten et – de har også – de som er utenlandstjenesten – har godt og nært samarbeid, dvs. det må de svare på selv, men vi kan, de har representasjon i disse landene du tenker på. Vi har jo nært samarbeid med E-tjenesten.

Akhtar Chaudhry (SV): Jeg blir litt nysgjerrig. Pakistan er en del av det bildet som vi bør være opptatt av når det gjelder terrorbekjempelse. Hva er PST-sjefens – på en måte – faglige vurdering? Bør ikke vi ha kontakt, ikke minst en tett og god kontakt med Pakistans etterretning?

Janne Kristiansen: På generelt grunnlag skal de forskjellige landene vi samarbeider med, hele tiden vurderes. Jeg vil ikke si noe spesielt om det landet du snakker om. Vi må også vurdere samarbeid med forskjellige land ut fra deres forhold til menneskerettigheter og annen grunnleggende lovgivning. Men E-tjenesten har sine representanter

ter i disse landene, så vi samarbeider via E-tjenesten om dette landet.

Møteleiaren: Tusen takk. Da gir eg ordet til Jenny Klinge, Senterpartiet, som òg har 5 minutt.

Jenny Klinge (Sp): Takk.

Til statsråden: Spørsmålet mitt går på beredskapen i alle delar av landet – jf. det spørsmålet eg stilte til forsvarsministeren tidlegare om strukturen og lokalkunnskapen i Heimevernet. Både forsvarsministeren og forsvarssjefen talte varmt for eit betre og tettare samarbeid mellom Forsvaret og Heimevernet og politiet på relevante område, og i og med at justisministeren nyleg har vore forsvarsminister, ville det vore interessant å høyre statsrådens oppfatning av to tema her.

Det første er verdien av lokalkunnskapen for eit best mogleg samarbeid mellom politiet og Forsvaret. Det andre er – i og med at terror er krigsliknande handlingar, og at det her er flytande overgangar: Kva tenkjer statsråden om potensialet for tettare samarbeid mellom politi og forsvar. Og ikkje minst: Kva er haldninga til dette innad i politiet?

Statsråd Grete Faremo: Jeg må virkelig si meg enig i at lokalkunnskap er viktig. Jeg anser lokalkunnskap som helt sentralt for å kunne handle riktig i tilfelle en lokal krise. Jeg hadde jo selv anledningen til å besøke Nordvestlandet etter Dagmars herjinger og så verdien av lokalkunnskap.

Kriser kan være så mangt, men det potensialet som bistand fra Forsvaret – og da Heimevernet – gir i tilfelle større kriser, er det viktig for politiet å kunne trekke på ved behov. Det er noe av bakgrunnen for at vi – som det er sagt tidligere – gjennomgår bistandsinstruksen, og at vi også går igjennom spørsmålet om vi har nok kunnskap om hverandres kapasiteter, og om vi skal etablere nye ordninger for informasjonsutveksling. Så har behovet for øving også blitt poengtert.

Jenny Klinge (Sp): Forsvarsministeren og forsvarssjefen inntok ei svært positiv haldning til dette samarbeidet. Eg trur for så vidt for min eigen del at det også er det i politiet, men eg kunne likevel tenkt meg å få høyre lite grann om akkurat det, for det er interessant i forhold til moglegheita for eit best mogleg samarbeid.

Eit anna spørsmål som eg gjerne kunne tenkt meg nokre vurderingar av, er PSTs tilgjengelege metodar for å møte soloterrorisme. Kva for viktige grep ser statsråden for seg for å gi PST betre moglegheit til å førebygge nettopp soloterrorisme?

Statsråd Grete Faremo: Først: Når det gjelder samarbeidsinnstillingen, så er min oppfatning at den er god også i politiet, at det er viktig for oss, igjen, å etablere gode samarbeidsrutiner for å sikre at vi har realistiske og riktige forventninger til hverandre, for å kunne agere raskt hvis noe skjer.

Når det gjelder soloterrorisme, er det spilt inn et forslag fra PST om hvordan man burde kunne både forebygge

bedre og iverksette tiltak raskere for å komme denne type kriminalitet til livs. Det som er gjort fra departementets side, er å forberede et høringsnotat. Vi ser for oss at det vil bli sendt ut i løpet av våren. Dette er viktige spørsmål som det er riktig å ta en grundig diskusjon rundt.

Så er vi beredt på å oppsummere og konkludere i en proposisjon til Stortinget ved begynnelsen av 2013, hvor vi også, som vi har sagt tidligere, tar for oss forslagene fra Metodekontrollutvalget, som allerede har vært på høring.

Møteleiaren: Tusen takk.

Da gir eg til slutt ordet til Trine Skei Grande frå Venstre, som òg har 5 minutt.

Trine Skei Grande (V): Jeg har mange spørsmål, så jeg håper dere svarer fort!

Først til politidirektøren: Statsråden sa i sin redegjørelse tidligere i dag at hun gjerne hadde sett at samarbeidet mellom forsvar og politi hadde vært bedre – jeg tror det var formuleringen hun brukte – mens Refvik, på spørsmål fra Fremskrittspartiet, sier at samarbeidet er helt perfekt. Er det slik at du er enig med statsråden, eller er du uenig med statsråden?

Vidar Refvik: Jeg har aldri sagt at samarbeidet er perfekt. Det er fortsatt en del å gå på når det gjelder samarbeid, og det vil det alltid være. Politiet er helt avhengig av Forsvaret i en del sammenhenger.

Trine Skei Grande (V): Ja, men det tok lang tid før man skjønnte at man hadde den avhengigheten den 22. juli?

Vidar Refvik: Nå snakker jeg generelt. Generelt sett er politiet avhengig av Forsvaret i mange sammenhenger. Det tror jeg man er veldig oppmerksom på i alle politidistrikter.

Trine Skei Grande (V): Men du mener at det ikke finnes noen vegring mot å bruke Forsvaret? Statsråden mener at man gjerne hadde sett at det samarbeidet var bedre.

Vidar Refvik: Jeg håper ikke det finnes vegring, for det er det ingen grunn til, men vi kan fortsatt bedre samarbeidet oss imellom.

Trine Skei Grande (V): Så var det dette med riksalarm: Riksalarmen funket ikke, det er vi enige om.

Vidar Refvik: Det er riktig

Trine Skei Grande (V): Alle svarene er at det funket ikke. Men jeg har stilt spørsmålet og ikke fått svar på dette: Hva skulle egentlig ha skjedd hvis riksalarmen hadde funket? Kan politidirektøren kort redegjøre for hva som egentlig hadde skjedd hvis riksalarmen hadde funket, når ingen veier hadde blitt stengt eller noen grep skulle bli tatt?

Vidar Refvik: Når man sender ut riksalarm, så får alle politidistriktene informasjon om hva som skjer.

Trine Skei Grande (V): Ja, hva skal de gjøre?

Vidar Refvik: Det har betydning i forhold til publikum som ringer og stiller spørsmål, og i denne sammenhengen ville de alle steder i landet hatt denne informasjonen mye raskere og kunne ha respondert på telefonspørsmål.

Når det gjelder dette med veisperringer osv., så er det jo tilfellet at de nærliggende politidistriktene – i forhold til Oslo – ble kontaktet direkte fra Oslo politidistrikt om hva som skjedde.

Trine Skei Grande (V): Men man har ingen stopp på trafikken ut av Oslo?

Vidar Refvik: Nei, de var ute på veiene og kontrollerte biler, men de etablerte ikke sperringer. Det er en konkret vurdering som gjøres i det enkelte tilfelle.

Trine Skei Grande (V): Så har jeg et kort og veldig spesifikt spørsmål: Hvis jeg ringer politiet og er fullstendig i krise. Kan jeg stole på at det svaret politiet gir meg om hvilken hjelp jeg skal få, er riktig, eller blir den gitt meg fordi jeg skal roes ned?

Vidar Refvik: Meningen med å svare publikum er at man skal gi et korrekt bilde og et korrekt svar.

Trine Skei Grande (V): Så hvis du på telefonen får beskjed om at et helikopter er på vei, og det ikke er på vei, så er det en feil hos politiet – og ikke en måte å roe ned innringeren på?

Vidar Refvik: Nei, man skal gi et korrekt svar på de spørsmålene man får.

Trine Skei Grande (V): Så har jeg 2 minutter igjen til PST.

Dere har innrømmet at man har nedprioritert jobben med eksplosiver. Det har statsråden sagt at Justisdepartementet ikke kjente til. Nå har man bekreftet at man faktisk har prioritert det opp, og at man nå skal begynne å jobbe med det.

Da er spørsmålet mitt: Kan PST-sjefen bekrefte at det nå er en prioritet, og hvordan skal det jobbes med?

Janne Kristiansen: Da må jeg få si litt mer enn akkurat ja eller nei.

Det er per i dag ikke ulovlig å omsette kjemikalier eller stoffer som kan brukes til produksjon av eksplosiver. Følgelig har ikke PST anledning til å hindre omsetning av dette.

Trine Skei Grande (V): Men hele dette med å ha lov til å ha sprengstoff er ganske godt regulert.

Janne Kristiansen: Spørsmålet om det skal legges restriksjoner på slik omsetning, er politisk, men PST kan i den forbindelse gi informasjon om utviklingstrekk ved dette trusselbildet. Vi deltar i det såkalte CBRNE-samar-

beidet. Jeg kan ikke bekrefte at vi har besluttet oppprioritering av dette. Men på bredt grunnlag er det flere som bør se på dette, se på hva vi skal gjøre med det, og om restriksjoner er noe man muligens må vurdere. Det er ikke opp til meg å avgjøre det nå.

Trine Skei Grande (V): Men statsråden har sagt at det skal oppprioriteres, og da forutsetter jeg i grunnen at PST-sjefen er enig i det?

Janne Kristiansen: Vi følger statsråden og har full lojalitet til det.

Trine Skei Grande (V): Så til siste spørsmål. I går la dere fram trusselvurderinger. Oslo-politiet har også lagt fram en veldig god rapport om utviklingen av kriminalitet og trussel, som jeg håper også PST leser, der de trekker fram andre grupperinger, f.eks. konspirasjonsteoretikere og andre grupperinger som både rekrutterer og kommer nær politikere og myndighetspersoner. Har dere et nært samarbeid med lokale politidistrikter når det gjelder slike vurderinger, ettersom vi ikke ser noe igjen av det i den åpne trusselvurderingen?

Janne Kristiansen: Vi har et nært og godt samarbeid med Oslo politidistrikt og også med det lokale politiet, som jeg refererte til, gjennom våre lokale kontorer rundt om i det ganske land.

Trine Skei Grande (V): Jeg klarte det!

Møteleiaren: Tusen takk. Da har vi 10 minutt til ein felles spørsmålsrunde til slutt før innleiarane får moglegheit til ein kort avslutningskommentar.

Da er det først Martin Kolberg – deretter Anders Anundsen.

Martin Kolberg (A): Jeg har to spørsmål.

Det første er til justisministeren. Vi har nettopp snakket med forsvarsministeren om forholdet mellom justis, politi og forsvar, og mitt spørsmål er: Mener justisministeren at lovverket og det planverket vi har når det gjelder samarbeid mellom politi og forsvar, er tilfredsstillende? Det er det ene spørsmålet.

Det andre spørsmålet går til Janne Kristiansen. PST har tatt til orde for forandringer og det vi kaller for skjerping av lovverket innenfor terrorberedskapen. Hvor avhengig vil PST være av et skjerpet lovverk for å kunne gjøre en bedre jobb?

Statsråd Grete Faremo: Først til spørsmålet om lovverket er tilfredsstillende når det gjelder det sivilt-militære samarbeidet. Grunnleggende mener jeg at vi har et godt regelverk fra Grunnloven og ned. Samtidig er det viktig å merke seg at det er mange gjeldende regler som nå er til gjennomgang. Bistandsinstruksen har vært nevnt. Den gjennomgås med sikte på om den fungerer godt nok innen de overordnede rammer som gjelder. Men som jeg sier, min tilnærming er at vi heller ikke må utelukke at vi

blir utfordret på gjeldende arbeidsdeling i kjølvannet av 22. juli-kommisjonens rapport. Vi har også gjennomgang av ulike deler av planverket. Da snakker jeg om planverk inn under totalforsvarskonseptet. Det er både i kjølvannet av slutten på den kalde krigen og av andre grunner som kan være høyst praktiske, en del revisjoner på gang. Så med det forbeholdet mener jeg vi grunnleggende har et formelt rammeverk som duger.

Janne Kristiansen: Vi fikk et godt regelverk når det gjelder metoder også i 2005, og i kjølvannet av dette har vi i forbindelse med Metodekontrollutvalgets høring pekt på at vi trenger ytterligere lovhjemler fordi det har gått i en annen retning enn man forutsatte forut for 2005. Det gjelder spesielt forberedelseshandlinger, særlig når det gjelder soloterrorister. Det er personer som deltar i treningsleire som vi ønsker å kriminalisere. Vi ønsker å kunne pågripe og sette i gang etterforskning i forbindelse med at enkeltpersoner er i en forberedelsesfase til terrorhandlinger. Nå må vi bevise at det er et forbund for å kunne etterforske.

Vi tror dette har individuell- og allmennpreventiv virkning, og det er derfor vi har spilt dette inn i brevet av 1. november 2011. Det er et brev om lovgivning både når det gjelder forberedelsesfase og soloterrorisme og utvidede metoder på enkelte områder. Takk.

Møteleiaren: Kort til oppfølging – Martin Kolberg.

Martin Kolberg (A): Det var egentlig ikke svar på spørsmålet, for vi har kunnskap om det du nå sa. Men jeg spør: Hvor avhengig vil PST være av en slik skjerpet lovgivning for å kunne oppfylle sin hensikt?

Janne Kristiansen: Det vil være avgjørende for oss for å kunne intervenere mot soloterrorisme. Det er viktig for oss. Hvis det ikke hadde vært det, hadde vi ikke spilt inn dette. Vi ønsker ikke flere hjemler enn det vi ser som helt nødvendig.

Møteleiaren: Anders Anundsen.

Anders Anundsen (FrP): Mitt spørsmål går til sjef PST, og det er egentlig en oppklaring for eget vedkommende. Det kan hende at det er kommet frem informasjon om dette tidligere. På pressekonferansen i desember sa sjef PST at det var foretatt søk på disse 41 navnene, men at det ikke kunne dokumenteres. Forsto jeg det du nå sa i innledningen din, at du konstaterer at det ikke er gjennomført søk på de 41 navnene?

Janne Kristiansen: Vi har sagt i brev av 29. november 2011 og i et brev til departementet av 6. desember 2011 i klartekst at det ikke er søkt. Jeg sa også det i min innledning til pressekonferansen. Jeg prøvde å gi beskjed om hvorfor jeg den 25. juli ga uttrykk for at det hadde vært søkt, nemlig at det var den informasjonen vi hadde da. Men etterpå har vi gått gjennom loggene, og det er helt klinkende klart: Det er ikke søkt. Men det har stått i to brev.

Møteleiaren: André Oktay Dahl.

André Oktay Dahl (H): Det er jo litt trist at det tok så lang tid å komme hit, for det har vært en ganske stor offentlig debatt knyttet til hva som har skjedd, og hva som ikke har skjedd. Men jeg håper at vi med dette får litt ro rundt PST fremover, at vi får gjort den jobben vi skal gjøre for å skape et tryggere samfunn.

Jeg har et litt småtisk eller kulturelt spørsmål til slutt. I alle år som politiker har jeg hørt hvor store kulturelle forskjeller det noen ganger er mellom politi og forsvar. Vil statsråden si at 22. juli har gjort at man har fått en mye større forståelse for hverandres behov enn man hadde før? Eller tror statsråden at vi kommer til å gå tilbake til det vanlige igjen, når dette får lagt seg?

Statsråd Grete Faremo: Jeg tror det har vært stor gjensidig forståelse for at man kan forsterke en innsats ved en krise gjennom bistand fra Forsvaret. Og så håper jeg at både den gjennomgangen som nå gjøres av bistandsinstruksen, og også den læring man tar med seg fra en hendelse som 22. juli, ytterligere vil forsterke samarbeidet. Dette er noe av bakgrunnen for det jeg sier om at vi trenger bedre kunnskap om de kapasitetene som er tilgjengelig. Vi trenger rutiner for informasjonsutveksling, og vi trenger øvelser for å kunne agere sammen om noe skjer.

Møteleiaren: Sjefen for PST, Janne Kristiansen, var i eit av sine svar inne på ressursituasjonen i PST – ho nemnde m.a. ein auke på 20 mill. kr. Eg vil ha ei stadfesting av følgjande: Har PST tilstrekkelege ressursar til å sjekke ut dei bekymringsmeldingane dei meiner er nødvendige? Da tenkjer eg på at det er blitt gitt auka ressursar til PST, men veldig mykje av det har gått til spaning, til tryggingsvakter. Er ressursituasjonen slik at PST får sjekka ut bekymringsmeldingane? Dette spørsmålet er til Janne Kristiansen.

Janne Kristiansen: Vi prioriterer hele tiden vår virksomhet ut fra behov og de tildelte midlene vi får. Det er tett, løpende og god dialog mellom Justisdepartementet og PST når det gjelder dette, og når det gjelder våre prioriteringer. Jeg ser frem til gjennomgangen som justisministeren sier kommer i løpet av året. Det er det jeg ønsker å svare på det spørsmålet.

Møteleiaren: Da er det Trine Skei Grande.

Trine Skei Grande (V): Jeg har et spørsmål til PST-sjefen, og nå har jeg lyst til å si som mine tantebarn pleier å si: Nå må du ikke komme med et sånt politikersvar, tante!

Hvis du skulle velge mellom mer lovgiving eller flere personer, mer ressurser, hva ville du ha valgt da?

Janne Kristiansen: Jeg tror vi kan si at det hører sammen. Beklager! Når vi får ressurser, trenger vi personer. Vi kan ikke ha maskiner. Vi trenger både maskiner og mennesker, slik som dagens samfunn er. Det nesten sånn, ja, takk, begge deler!

Møteleiaren: Tusen takk. Da er det Akhtar Chaudhry.

Akhtar Chaudhry (SV): Nå helt på slutten hørtes PST-sjefen nesten ut som en SV-er!

I et svar til meg ga PST-sjefen meg en liten utfordring som jeg nå trenger litt hjelp til å løse. Du sa at vi utveksler ikke informasjon med Pakistan, fordi Pakistan har menneskerettighetsutfordringer. Det kan jeg være enig i. Så trenger jeg hjelp til følgende: Hvis jeg som stortingsrepresentant får presis det samme spørsmålet, og jeg svarer at vi ikke utveksler informasjon med Pakistan, men at vi gjør det med USA, får jeg spørsmålet: Med USA? Med de brudd på menneskerettighetene som begås på Guantanamo? De bedriver lovlig tortur, de bedriver lovlig kidnapping, de har dødsstraff, etc. Hvordan vil du råde meg til å forsvare det og gi et godt svar da?

Janne Kristiansen: For det første vil jeg bare understreke én ting: I Pakistan har vi ikke bare E-tjenesten, vi har også en politisambandsmann i Islamabad som vi har kontakt med. Premissene for spørsmålet er noe ledende, så jeg vil ikke si at vi kan legge det til grunn, men USA er vår allierte i NATO-samarbeidet, og det er vel det jeg kommer til å si rundt den saken.

Møteleiaren: Da er det Jan Böhler.

Jan Böhler (A): Takk, leder. Det var en veldig god nyhet statsråden kom med i stad da hun sa at retningslinjene for prioritering av bistandsanmodninger fra politiet nå er kommet på plass for redningshelikoptrene og Hovedredningssentralen. Det har vært en del diskusjon og motstand mot det i helsevesenet, og vi fikk også uklare svar da justiskomiteen besøkte Hovedredningssentralen i fjor. Det jeg lurte på, er: Kan statsråden si noe nærmere om hva som ligger i de nye retningslinjene, og hva som ligger i «kort tid»? Vil også de nåværende redningshelikoptrene – det vil jo gjelde de nye – bli mer utstyrt? Og: Vil det foregå noe samtrening/samkjøring, slik at man er forberedt på den nye situasjonen, hvor man skal stilles til disposisjon etter anmodning fra politiet?

Statsråd Grete Faremo: Dette er retningslinjer som nettopp er kommet på plass, og det er også viktig å understreke at dette er redningshelikoptre som først og fremst vil brukes, slik det gjøres nå, av medisinsk personell. Men så er det slik at liv og helse kan stå på spill også i andre situasjoner, kall det enn de tradisjonelle, og hvor det i alvorlige hendelser kan være riktig å disponere også Sea King-helikoptre til transport av politiet.

Nå skal vi iverksette disse, og jeg tror det antall hendelser og ganger disse redningshelikoptrene blir omdisponert, vil være lavt, men hvordan dette vil bli gjennomført, må vi også kunne komme tilbake til. Når helikoptrene brukes til trening i kontraterror, utrustes de spesielt for det.

Når det gjelder transport av politiet, kan nok situasjonene være ganske ulike; det vil også være en del tilfeller hvor man ikke vil trenge spesiell utrustning, slik jeg ser

det. Men dette vil det måtte gjøres et noe grundigere arbeid rundt.

Møteleiaren: Tusen takk. Da sluttar vi spørsmålsrunden med eit siste spørsmål frå Åse Michaelsen.

Åse Michaelsen (FrP): Spørsmålet mitt går til politidirektøren. Vi var innom dette med riksalarm, at den vil gå via en pc som skal være tilgjengelig 24 timer i døgnet. Har politidirektøren vurdert bruk av et varselsystem å la det vi ser brannvesenet og helsesektoren bruker – mer en form for personsøker, hvor det går ut til alle, slik at en ikke får dette – la oss si – forsinkende leddet, ved at det går gjennom en pc i de ulike politidistrikter?

Vidar Refvik: Det systemet vi har nå, er noe som vi iverksatte for et par år siden, for at vi skulle få et varslingssystem som skulle gi rask varsling til politidistriktene. Så langt har vi ikke vurdert den type varslingssystem som du nå indikerer.

Vi ønsker et varslingssystem som går til det operative senteret i hvert politidistrikt. Det kan være en pc. Det kan også være en mobiltelefon til ansvarlig på operasjonssentralen. Det er dette systemet vi har valgt. Så vil vi etter hvert vurdere om dette er godt nok, og se på om man skal tenke annerledes i fremtiden.

Møteleiaren: Tusen takk. Da vil eg gi kvar av dei tre innleiarane moglegheit til å gi ein kort, oppsummerande kommentar på inntil 5 minutt.

Ver så god, justisminister Grete Faremo.

Statsråd Grete Faremo: Takk for det.

Etter å ha fått tenkt meg om vil jeg bare si til spørsmålet om de nye retningslinjene for redningshelikoptrene at det vi snakker om i disse retningslinjene, er transportstøtte. Annen støtte til politiet knyttet til kontraterror er en sak for seg.

Siden vi ikke kom helt til bunns når det gjaldt bemanning ved Sentrum politistasjon, har jeg lyst til å si at det tilligger den stedlige politimester å vurdere den samlede bemanning til enhver tid. Om bemanningen var god nok 22. juli, tilligger det kommisjonen å vurdere. Jeg synes det er viktig å være presis om dette.

Jeg var i min innledning opptatt av å synliggjøre noen av de tiltakene som er iverksatt knyttet til å styrke beredskapen i departementet. Hvis jeg kort skal rekapitulere litt rundt det, er det altså fokus på responstid, styrking av beredskapstroppen, det er transportkapasitet, det er politihelikoptrene, beredskapssenteret, riksalarmen og øvelser, som vi har vært inne på.

Når det gjelder PST, er det økte ressurser til analyse, spaning, livvakt og innhenting fra åpne kilder på nettet. Som sagt vil vi gjøre denne eksterne gjennomgangen av ressursituasjonen i PST.

På lovgivningssiden er det, oppsummeringsvis, høringsnotatet om soloterrorisme og voldsoffererstatning det jobbes med. På forebyggingssiden nevnte jeg nettsiden radikalisering.no.

Kommunikasjon var et helt sentralt tema også 22. juli. Vi må forutse at det vil det også være framover. Arbeidet med det landsdekkende nødnettet vil gå som planlagt. Styrkingen av 112-sentralene er viktig. Spørsmålet om felles nødnummer, nødsentraler, jobbes det også videre med. Og vi får en ny nettside, kriseinfo.no, i Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap.

Jeg vil igjen understreke viljen til å finne de best mulige former for samarbeid med Forsvaret for å sikre en god felles ressursutnyttelse.

Når det gjelder overordnede strukturelle endringer innenfor det sivile beredskapsapparatet og den måten vi foreløpig har organisert oss på, med ansvar, likhet og nærhet, ser vi på bedre beredskapsstyring også under vårt departement.

Avslutningsvis vil jeg igjen bare nevne arbeidet med meldingen om samfunnssikkerhet og meldingen om resultatreformene i politiet. Dette vil være viktige dokumenter, som også gir oss god anledning til å diskutere med Stortinget hvordan vi kan styrke vår beredskap for å være bedre beredt om noe skulle skje. Jeg synes forsvarsministeren formulerte det bra: Vi kjenner ikke neste krise. En usikkerhet vil alltid finnes, men vårt mål er å være best mulig beredt om noe skjer.

Takk.

Møteleiaren: Da gir eg ordet til Sjef PST, Janne Kristiansen.

Janne Kristiansen: Takk. Jeg fikk ikke helt fullført svaret når det gjelder vårt forhold til E-tjenesten. Jeg vil understreke at vi har et nært, godt og tett samarbeid med E-tjenesten når det gjelder både analysearbeid og operativt arbeid, og ikke minst i forbindelse med åpen informasjonsinnhenting. På ledernivå og nedover i organisasjonen er det også et veldig godt samarbeid.

Vi har imidlertid identifisert enkelte rettslige barrierer for at vårt samarbeid skal kunne bli optimalt. Det har vi påpekt overfor departementet, og vi ønsker og håper at det kan gjøres noe med. Det er et lovgivningsspørsmål.

Så vil jeg bare få takke for at jeg fikk lov til å komme

hit, og for interessante spørsmål. Jeg håper at mine svar er nyttige for komiteen og for det videre arbeid dere gjør. Jeg ser frem til konklusjonene både fra vårt interne evalueringsarbeid, fra 22. juli-kommisjonen og, ikke minst, fra denne særskilte komiteen. I PST vil vi ta lærdom av vurderingene og konklusjonene. Vi skal stadig bli bedre og få bedre samarbeid. Tusen takk for meg.

Møteleiaren: Da gir eg ordet til fungerande politidirektør, Vidar Refvik.

Vidar Refvik: Som jeg nevnte innledningsvis, pågår politiets evaluering fortsatt. Evalueringsutvalget gjennomfører en bred gjennomgang av politiets håndtering av hendelsene 22. juli, med det formål å lære mest mulig. I tillegg arbeider Politidirektoratet med en risiko- og sårbarhetsanalyse som vil være ferdig høsten 2012. Vi ønsker å få med oss de konklusjonene og vurderingene som ligger hos kommisjonen, som skal levere sin innstilling til sommeren.

Når det gjelder forholdet til Forsvaret, vil jeg understreke at politiet har et nært samarbeid med Forsvaret i mange sammenhenger. Vi har nesten daglig samarbeid innenfor redningstjenesten og innenfor andre oppgaver, hvor Forsvaret er en uvurderlig ressurs for politiets oppgaveløsning. Det er ikke dermed sagt at ikke ting kan bli bedre. Jeg vil gjerne understreke det forsvarssjefen sa, at det forbedringspotensialet kan vi ta ut gjennom å lære mer om hverandre, ikke minst gjennom flere øvelser, og å snakke sammen i de sammenhenger hvor det er nødvendig. Men jeg vil gjerne understreke at vi har et veldig godt samarbeid, og jeg ser ikke noen grunn til at politiet skal vegre seg for å ta i bruk eller be om hjelp fra Forsvaret når det trengs.

Takk for at vi fikk komme hit, og takk for mange viktige spørsmål. Også jeg håper at vi har bidratt til å opplyse komiteen om det arbeidet dere skal gjøre. Takk.

Møteleiaren: Tusen takk. Da vil eg berre på vegner av heile komiteen få takke for gode innleingar og gode svar på våre mange spørsmål.